

Suvestinė redakcija nuo 2019-01-01

Sprendimas paskelbtas: TAR 2018-02-09, i. k. 2018-02099

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

**DĖL ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS 2018–2020 METŲ STRATEGINIO VEIKLOS
PLANO PATVIRTINIMO**

2018 m. vasario 6 d. Nr. K-2

Alytus

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 40 punktu ir įgyvendindama Alytaus rajono savivaldybės strateginio planavimo organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2013 m. birželio 14 d. sprendimu Nr. K–169 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės strateginių veiklos planų rengimo ir įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašo tvirtinimo“ (su pakeitimais), 39 punktą, Alytaus rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti Alytaus rajono savivaldybės 2018–2020 metų strateginį veiklos planą (pridedama).

Savivaldybės meras

Algirdas Vrubliauskas

PATVIRTINTA
Alytaus rajono savivaldybės tarybos
2018 m. vasario 6 d.
sprendimu Nr. K-2

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS 2018–2020 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS
PLANAS

Asignavimų valdytojas (-ai)	Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktorius, 188718528 Alytaus rajono savivaldybės kontrolierius, 188652583 Alytaus r. Butrimonių gimnazijos direktorius, 190244763 Alytus r. meno ir sporto mokyklos direktorius, 190247688 Alytaus rajono Daugų Vlado Mirono gimnazijos direktorius, 190244044 Alytaus r. Krokialaukio Tomo Noraus-Naruševičiaus gimnazijos direktorius, 190245331 Alytaus rajono savivaldybės kultūros centro direktorius, 304562801 Alytaus r. Miroslavo gimnazijos direktorius, 290245670 Alytaus r. Pivašiūnų gimnazijos direktorius, 190245865 Alytaus rajono savivaldybės Pivašiūnų globos namų direktorius, 304081885 Alytaus rajono savivaldybės biudžetinės įstaigos priešgaisrinės apsaugos tarnybos direktorius, 188731956 Alytaus rajono savivaldybės Miroslavo globos namų direktorius, 153713044 Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktorius, 301785539 Alytaus r. Simno gimnazijos direktorius, 290244230 Alytaus rajono Simno specialiosios mokyklos direktorius, 190984347 Alytaus rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorius, 188202383
--------------------------------	---

APLINKOS IR IŠTEKLIŲ ANALIZĖ

Išorinės aplinkos analizė:

Politiniai veiksniai. Alytaus rajono savivaldybė veiklą vykdo ir įvairias funkcijas atlieka vadovaudamasi ne tik vidiniais dokumentais (nutarimais, įsakymais tvarkomis ir pan.), bet labai didelę reikšmę turi Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Seimo privalomojo, rekomendacinio ir informacinio pobūdžio teisės aktai.

Vyriausybė siekia ekonomikos augimo, užimtumo didinimo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimo, energinio efektyvumo ir saugumo didinimo, švietimo, mokslo, kultūros ir sveikatinimo politikos įgyvendinimo gerinant kokybę ir prieinamumą, Europos Sąjungos, užsienio ir gynybos politikos stiprinimo. Tai yra prioritetinės Vyriausybės kryptys, kuriose ypač reikalingos permainos. Vyriausybė taip pat vykdys buvusio ministrų kabineto pradėtų ir šaliai naudingų darbų tęstinumą.

Lietuva, ieškodama šaltinių šalies konkurencingumui didinti, palankioms investicijoms ir verslo plėtros kūrimui vadovaujasi ir Europos komisijos 2010 metais priimta strategija – „Europa 2020“, tai visos Europos Sąjungos augimo strategija, kurią užsibrėžta įgyvendinti iki 2020 metų.

Strategijoje numatyti penki dideli tikslai užimtumo, inovacijų, švietimo, socialinės įtraukties, klimato ir energetikos srityse.

Trys strategijos „Europa 2020“ užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties sričių pavyzdinės iniciatyvos yra:

„Judus jaunimas“ – iniciatyva, kuria siekiama gerinti jaunimo įsidarbinimo galimybes, padedant studentams ir stažuotojams įgyti patirties kitose šalyse bei gerinant mokymosi ir stažavimosi Europoje kokybę ir patrauklumą.

„Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“ – iniciatyva, kuria siekiama suteikti naują impulsą darbo rinkos reformoms, padedant žmonėms įgyti būsimoms profesijoms reikalingų įgūdžių, kurti naujas darbo vietas ir peržiūrėti su užimtumu susijusius ES teisės aktus.

„Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi platforma“ – iniciatyva, kuria siekiama paremti visais lygmenimis vykdomą darbą, kad būtų įgyvendintas vienas pagrindinių ES tikslų – pasiekti, kad iki 2020 m. bent 20 milijonų žmonių išbristų iš skurdo ir integruotųsi visuomenėje.

2018 metai svarbūs Lietuvai, mat dabar įsibėgėja 2014–2020 m. investicijų periodas. Fiksuojamas sąvokos pokytis, ES finansai vadinami ne be parama, o investicijomis.

Europos Sąjungos (ES) sanglaudos politika – tai bendroji ES politika, kurios tikslas – mažinti išsivystymo skirtumus tarp ES regionų. Šiuo tikslu visa ES yra padalinta į regionus, kurie pagal jų išsivystymo lygį (lyginant BVP vienam gyventojui rodiklį su ES vidurkiu) yra suskirstyti į tris kategorijas:

□ **Mažiau išsivystę regionai** (BVP vienam gyventojui mažesnis nei 75 proc. ES vidurkio). 2014–2020 m. laikotarpiu iš ES struktūrinių fondų **72** mažiau išsivysčiusiems regionams (tarp jų ir Lietuvai) numatyta skirti **182,2 mlrd. eurų** (einamosiomis kainomis);

□ **Pereinamojo laikotarpio regionai** (BVP vienam gyventojui tarp 75 ir 90 proc. ES vidurkio). 2014–2020 m. laikotarpiu iš ES struktūrinių fondų **51** pereinamojo laikotarpio regionui numatyta skirti **32,4 mlrd. eurų** (einamosiomis kainomis);

□ **Labiau išsivystę regionai** (BVP vienam gyventojui didesnis nei 90 proc. ES vidurkio). 2014–2020 m. laikotarpiu iš ES struktūrinių fondų **151** labiau išsivysčiusiam regionui numatyta skirti **54,4 mlrd. eurų** (einamosiomis kainomis).

ES sanglaudos politika įgyvendinama Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo, įskaitant „Jaunimo užimtumo iniciatyvos“ ir Sanglaudos fondo lėšomis bei pasitelkiant kitas finansines priemones. 2014–2020 m. laikotarpio ES biudžete numatyta 351,8 mlrd. eurų (arba trečdalis viso ES biudžeto) skirti ES sanglaudos politikos tikslams: ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo tikslui ir Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui.

2014–2020 m. laikotarpiu pabrėžiama ES sanglaudos politikos **sąsaja su strategijos „Europa 2020“ tikslais** – skatinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą, tikintis kryptingai artėti pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo link. Šio strateginio matmens nustatymas reiškia tai, kad

ES sanglaudos politikos lėšomis siekiama strategijoje „Europa 2020“ nustatytų tikslų. „*Daugiau Europos už tuos pačius pinigus!*“ – tai 2014–2020 m. laikotarpio moto.

2014–2020 m. ES sanglaudos politikos kontekste ES valstybės narės yra pasirengusios nedidindamos finansinių išteklių kuo efektyviau kurti pridėtinę vertę ES viduje. Šis siekis lėmė modernaus ES sanglaudos politikos biudžeto principų susiformavimą.

2014–2020 m. laikotarpiu svarbus tampa **koncentracijos principas**, pagal kurį investicijos koncentruojamos į ribotą skaičių prioritetų, atsižvelgiant į tai, kad apčiuopiamos naudos jos duos tik tuo atveju, kai bus investuojama į tuos sektorius, kuriems tų investicijų labiausiai reikia ir kuriuose galima pasiekti didžiausio pokyčio.

Iki šiol didelė reikšmė buvo skiriama lėšų panaudojimui (tiek Lietuvoje, tiek ir kitose ES valstybėse narėse). 2014–2020 m. laikotarpiu akcentuojama **rezultatai** ir jų pasiekimas. Rezultatai atspindės siekiamų rodiklių reikšmėse. Jų nepasiekus, bus imamasi priemonių užtikrinti efektyvų lėšų panaudojimą ir tai gali sąlygoti būtinybę perprogramuoti lėšas, keisti strateginius dokumentus ir kt.

Sanglaudos politikos reglamentuose yra nustatytos **išankstinės sąlygos**, kurios turi būti įgyvendintos, norint panaudoti ES fondų lėšas. Šios sąlygos atsiranda dėl to, kad laikomasi pozicijos, jog efektyvios investicijos, galinčios atnešti norimą rezultatą, gali būti atliekamos tik tada, kai egzistuoja ilgalaikis tokių investicijų planas (t.y. strategija, programa ar kt.), įgyvendinimas neprieštaruoja ES vykdomai politikai bei yra sukurti mechanizmai ir turima gebėjimų efektyviam įgyvendinimui užtikrinti. Taip pat svarbios makroekonomikos sąlygos, kurių esmė ta, kad nesilaikant fiskalinės drausmės viešuosiuose finansuose (išaugus infliacijai, padidėjus valstybės skolai ar biudžeto deficitui), gali būti stabdomi mokėjimai, keičiami strateginiai dokumentai ir pan.

2014–2020 m. laikotarpiu daugiau dėmesio skiriama **iniciatyvoms, kylančioms iš vietinio lygmens**. Numatomi įgyvendinti nauji mechanizmai (integruotos teritorinės investicijos ir bendruomenių inicijuojama vietos plėtra), iniciatyvą atiduodantys į aktyvių bendruomenių rankas. Taip pat remiamos tvarios miestų plėtros priemonės, kurioms įgyvendinti skiriama mažiausiai 5 proc. Europos regioninės plėtros fondo lėšų nacionaliniu lygiu.

2014–2020 m. laikotarpiu didelės pastangos dedamos siekiant **supaprastinti administravimo procesą**, t. y. standartizuojamos procedūros, elektronizuojamos formos atsisakant popierizmo, taikomas paprastesnis atsiskaitymas projektams iki 50 tūkst. eurų. Taip pat atliekami veiksmai, užtikrinantys geresnį planavimą ir mažesnę veiklą dubliavimąsi bei padedantys užtikrinti geresnį koordinavimą su kitomis ES priemonėmis, pavyzdžiui, programa „Horizontas 2020“, Europos 2013 m. gruodžio 17 d. (Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai metu) buvo patvirtinti ES sanglaudos politikos reglamentai, kuriuose nustatytos ES sanglaudos politikos įgyvendinimo, ES fondų paskirstymo, valdymo ir administravimo taisyklės. ES sanglaudos politikos reglamentų paketą sudaro keturi reglamentai:

- Bendrųjų taisyklių, reglamentuojančių Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Europos socialinio fondo (ESF), Sanglaudos fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos jūrų ir žuvininkystės fondo (EJŽF) veiklą;

- Europos regioninės plėtros fondo;

- Sanglaudos fondo;

- Europos socialinio fondo.

Šiuose reglamentuose išskirti 11 teminių tikslų ir juos detalizuojantys investiciniai prioritetai. Kiekviena ES valstybė narė, atsižvelgdama į jai kylančius iššūkius ir egzistuojančius plėtros poreikius, galėjo pasirinkti skirtingus teminius tikslus. Dažniausiai mažiau išsivysčiusios valstybės narės susiduria su daugiau iššūkių nei labiau išsivysčiusios ir dėl to turi didžiausius plėtros poreikius skirtingose srityse, todėl jų prioritetai nacionaliniu lygiu įgyvendinant ES sanglaudos politiką yra plačiausi.

Pagrindiniai nacionaliniai strateginiai dokumentai, skirti įgyvendinti 2014–2020 m. ES sanglaudos politiką, yra:

- partnerystės sutartis (Europos Komisijos patvirtinta 2014 m. birželio 20 d.;
- 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programa (Europos Komisijos patvirtinta 2014 m. rugsėjo 8 d.

Šie dokumentai parengti remiantis 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programa (NPP), patvirtinta 2012 m. lapkričio 28 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“, kuri skirta strategijos „Europa 2020“ ir Lietuvos pažangos strategijos „Lietuva 2030“ nuostatomis įgyvendinti ir apimanti ne tik ES fondus, bet ir kitus finansavimo šaltinius.

Partnerystės sutartis apibrėžia Europos struktūrinių ir investicinių fondų (ESI fondai) panaudojimo 2014–2020 m. laikotarpiu strategiją. Pagal šią sutartį Lietuvai skirta 8,386 mlrd. eurų iš penkių ESI fondų:

- Europos regioninės plėtros fondo;
- Europos socialinio fondo;
- Sanglaudos fondo;
- Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai;
- Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo.

Prioritetinių sričių, finansuojamų iš penkių ESI fondų ir apimančių ES sanglaudos, žemės ūkio ir žuvininkystės politikas, apjungimas viename dokumente skatina veiklų integralumą, užtikrina geresnį koordinavimą tarp atskirų finansinių instrumentų, mažina veiklų dubliavimosi atvejus, sukuria bendrus stebėsenos mechanizmus.

Pagal Partnerystės sutartį parengtos trys programos:

- 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programa (6,709 mlrd. eurų), skirta įgyvendinti ES sanglaudos politiką Lietuvoje. Šioje veiksmų programoje numatomos iš Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo finansuotinos veiklos. Partnerystės sutartyje identifikuotiems iššūkiams įveikti ir ekonominiams bei socialiniams pokyčiams Lietuvoje pasiekti 2014–2020 m. laikotarpiu;

- Lietuvos 2014–2020 metų kaimo plėtros programa (1,613 mlrd. eurų), skirta įgyvendinti ES žemės ūkio politiką Lietuvoje;

- žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programa (0,063 mlrd. eurų), skirta įgyvendinti ES žuvininkystės politiką Lietuvoje.

2014–2020 m. laikotarpio pagrindinių ES struktūrinių fondų paramos kryptys, daugiausiai keturiems investavimo prioritetams, pagal šiuos tematinius tikslus:

1. užimtumo didinimas ir parama darbo jėgos judumui;
2. investicijos į švietimą, įgūdžius ir mokymąsi visą gyvenimą;
3. kova su skurdu ir socialines įtraukties skatinimas;
4. Institucinių gebėjimų stiprinimas ir veiksmingas viešasis administravimas.

Kita labai svarbi strategija, siekiant užtikrinti sklandų Europos Sąjungos reikalų koordinavimą šalyje, garantuoti veiksmingą nacionalinių interesų įgyvendinimą, kuri parengta atsižvelgiant į Europos Sąjungos politikos dokumentus, galiojančius iki 2020 metų. Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtina Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015. Tai valstybės vizija ir raidos prioritetai bei jų įgyvendinimo kryptys iki 2030 metų. Šiuo pagrindiniu planavimo dokumentu turi būti vadovaujama priimant strateginius sprendimus ir rengiant valstybės planus ar programas. Šiai Lietuvos pažangos strategijai įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“ buvo patvirtinta 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa. Programoje atsižvelgiama į ES politines nuostatas, aprašomas ilgalaikių valstybės prioritetų įgyvendinimo kryptys, numatomas ES finansinės paramos panaudojimas ilgalaikiams valstybės prioritetams įgyvendinti. Nacionalinėje pažangos programoje esminės regioninės politikos gairės aprašomos kaip šios programos (horizontalusis prioritetas) „Regioninė plėtra“. Todėl savivaldybė, kaip viena iš svarbiausių partnerių įgyvendinant regioninę politiką, taip pat turi prisidėti prie strategijos įgyvendinimo,

planuodama savo investicijas, ypač regioninės plėtros srityje.

2016 m. spalio pabaigoje Lietuvos Respublikos piliečiai išrinko naują 2016-2020 m. kadencijos Seimą. Taip pat darbus pradėjo ir naujoji XVII vyriausybė. Programos socialinės apsaugos srityje išipareigojama kurti palankią šeimai aplinką, kompleksiskai spręsti vaikų globos ir įvaikinimo problemas, remti paslaugas šeimoms teikiančias nevyriausybinės organizacijas ir bendruomenes, mažinti smurtą ir kovoti su patyčiomis.

Sveikatos apsaugos sistemoje siekiama veiksmingos ir skaidrios sveikatos apsaugos sistemos, gerinti darbo sąlygas medikams, užtikrinti efektyvią ligų prevenciją ir ankstyvąją diagnostiką, veiksmingą kovą su žalingais įpročiais, teikti realią pagalbą neįgaliems vaikams ir jų šeimoms, pritaikyti aplinką ir paslaugas specialiųjų poreikių turintiems žmonėms. Vyriausybė aktyviai kovoja su žalingais įpročiais ir siekia, kad prekiauti alkoholiniais gėrimais būtų galima tik specializuotose parduotuvėse, leidžia stiprų alkoholį įsigyti ir vartoti nuo 20 metų, didina alkoholinių gėrimų ir tabako akcizus ir kt.

Vyriausybės ilgalaikis tikslas yra suderinti sąlygas ekonomikos vystymuisi, gyventojų gerovei ir aukšties aplinkos kokybės standartams. Tam pasiekti numatomos keturios veiksmų grupės: darnaus gamtos ir žmogaus sambūvio skatinimas, rūpinimasis biologinės įvairovės išsaugojimu, aplinkosauginis visuomenės sąmoningumo skatinimas, darnios, atsakingos ir konkurencingos ūkio politikos formavimas. Vyriausybės programoje – skurdo ir regioninės atskirties įveikimas: investicijos į darbo vietų kūrimą regionuose, regionų patrauklumas ir verslumas, kompleksinės paslaugos ir užimtumo galimybės pagyvenusiems žmonėms. Vyriausybės siekia visiems prieinamo kokybiško švietimo, vientisos mokytojų rengimo, kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos. Įgyvendinant švietimo finansavimo reformą bendrajame ugdyme numatoma pertvarkyti mokyklų finansavimo metodiką. Vyriausybė planuoja nuo 2018-09-01 atsisakyti „mokinio krepšelio“ principo ir siekdama efektyvaus lėšų paskirstymo diegs „klasių komplektų“ modelį, nustatys pedagogų etatinio apmokėjimo tvarką. Bus skiriamas dėmesys mokslinių tyrimų ir inovacijų plėtrai.

Nemažas dėmesys skiriamas kultūros sričiai – Vyriausybė planuoja tobulinti paramos kultūrai sistemą, siekti visiems prieinamos ir įtraukiančios kultūros. Siekiama, kad stiprėtų regioniniai švietimo ir kultūros centrai – bibliotekos, jaunimo centrai ir kitos įstaigos, taip pat kaimo bendruomenės.

Finansų srityje Vyriausybė siekia užtikrinti skaidrią viešųjų finansų politiką, įtvirtinti paprastesnę ir teisingesnę mokesčių politiką, subalansuotą pensijų sistemą, mažinti šešėlinę ekonomiką.

Alytaus rajono savivaldybė, organizuodama savo veiklą, atsižvelgia į savivaldybei tiesioginį ir netiesioginį poveikį turinčius ES rekomendacinio pobūdžio dokumentus – rekomendacijas, gaires, strategijas. ES teisės aktai reguliuoja daugelį sričių, tradiciškai priklausančių regioninės ir vietos valdžios kompetencijai: viešuosius pirkimus, aplinkos apsaugą, ekonominės veiklos reguliavimą, viešųjų paslaugų teikimą, privačių įmonių subsidijavimą.

Alytaus rajono savivaldybė atsakingai įsisavina ES struktūrinės paramos lėšas. Rengiami projektai, skirti infrastruktūrai plėtoti, gyvenamosios aplinkos gerinimui, gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimui, užimtumui didinti, viešųjų paslaugų kokybės ir prieinamumo didinimui.

Svarbiausi norminiai teisės aktai, kuriais savo veikloje vadovaujasi Alytaus rajono savivaldybė, yra Europos vietos savivaldos chartija, Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, vietos savivaldą reglamentuojantys teisės aktai, Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas, Alytaus rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentas, Alytaus rajono savivaldybės administracijos veiklos nuostatai ir kiti savivaldos institucijų veiklą reglamentuojantys dokumentai.

Savivaldybės ekonominius klausimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas,

Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų planavimo, rengimo, tvirtinimo procedūros reglamentuotos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėse patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ ir kita.

Alytaus rajono savivaldybė, planuodama savo veiklą, privalo taip pat įvertinti šiuos dokumentus: Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX–1187 patvirtintą Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, kurioje numatytos visų Lietuvos ūkio šakų ir sektorių ilgalaikės plėtros kryptys (ilgalaikiais valstybės raidos prioritetais nustatyti – žinių visuomenė, saugi visuomenė ir konkurencinga ekonomika), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“ patvirtintą Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-12-18 nutarimu Nr. 1281 „Dėl Lietuvos inovacijų plėtros 2014-2020 metų programos patvirtinimo“ patvirtintą Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 metų programą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 „Dėl Strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“ patvirtintą Strateginio planavimo metodiką (su pakeitimais), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 15 d. nutarimu Nr. 1435 „Dėl strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintas strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijas.

Ekonominiai veiksniai

1. Lietuvos užimama vieta pagal Pasaulio konkurencingumo indeksą

Pasaulio ekonomikos forumas (PEF) kasmet atlieka pasaulio šalių vertinimus pagal **bendrą konkurencingumo indeksą (BKI)**. BKI skaičiuojamas atsižvelgiant į visų šalių respondentų vertinimus, svarbiausius makroekonominius rodiklius bei įvertintus tris subindeksus (pagrindinių reikalavimų, našumą (efektyvumą) skatinančių veiksmų ir inovatyvumo bei verslo išmanumo). 2017 m. Pasaulio ekonomikos forumo konkurencingumo tyrimo duomenimis, devintus metus lyderė pagal **BKI** išlieka Šveicarija. Antroje vietoje – JAV, trečioje – iš antros vietos nusileidęs Singapūras. Lietuva pagal BKI kasmet kilusi aukštyn 2017 m. nusileido 6 pakopom žemyn į 41 vietą; 2016 m. pakilo 1 pakopa ir užėmė 35 vietą, 2015 m. – 36, 2014 m. – 41, 2013 m. – 48. Estija pakilo 1 pakopa ir užima 29 vietą, Latvija iš 49 nusileido į 54 vietą.

Pagal pagrindinių reikalavimų subindeksą, įvertinantį šalies institucinę aplinką, infrastruktūrą (transportavimo ir ryšių kokybę), makroekonomiką, sveikatą ir pradinį išsilavinimą, kelis metus paeiliui pirmą vietą užėmęs Singapūras, 2017 m. nusileido į antrą vietą, pirmą užleisdamas Šveicarijai, trečioje vietoje jau ketverius metus – Honkongas. Lietuva pagal šį subindeksą pakilo 1 pakopa aukštyn į 34 vietą, Latvija – iš 41 nusileido į 43, Estija – iš 21 nusileido į 22 vietą. Lietuvoje aukščiausiai įvertinta pagrindinių reikalavimų subindekso sritis – makroekonominė aplinka, pagal jos vertinimus Lietuva pakilo 5 pakopom aukštyn ir užėmė 29 vietą (2016 m. – 34 vietą, 2015 m. – 30, 2014 m. – 42, 2013 m. – 58). Pagal sveikatos bei pradinio išsilavinimo vertinimus Lietuva nukrito iš 32 vietos į 42 (2015 m. – 36, 2014 m. – 35, 2013 m. – 50), pagal infrastruktūros – iš 43 nusileido į 47 (2015 m. – 42, 2014 m. – 43, 2013 m. – 41). Kaip ir ankstesniais metais prasčiausiai įvertinta Lietuvos institucinė sritis – 53 vieta (2016 m. – 51, 2015 m. – 53, 2014 m. – 58, 2013 m. – 61).

Pagal našumą skatinančių veiksmų subindeksą, aprėpiantį aukštojo išsilavinimo ir profesinio mokymo, prekių ir darbo rinkos našumo, finansų rinkos plėtros, technologinės parengties, rinkos dydžio vertinimus, pirmoje vietoje jau penkerius metus iš eilės yra JAV, antroje vietoje – Singapūras, trečioje – Šveicarija. Lietuva pagal šio indekso vertinimus nusileido 4 pakopomis žemyn į 40 vietą (2016 m. – 36). Latvija nusileido septyniomis pakopomis žemyn ir užėmė 49 vietą. Estija pakilo 1 pakopa į 27 vietą. Lietuvoje aukščiausiai įvertintos šios našumą skatinančių veiksmų subindekso sritys: aukštojo mokslo ir profesinio mokymo – 29 vieta (2016 m. – 26, 2015 m. – 24, 2014 m. – 26, 2013 m. – 27), ir technologinė parengtis – 30 vieta (2016 m. – 27,

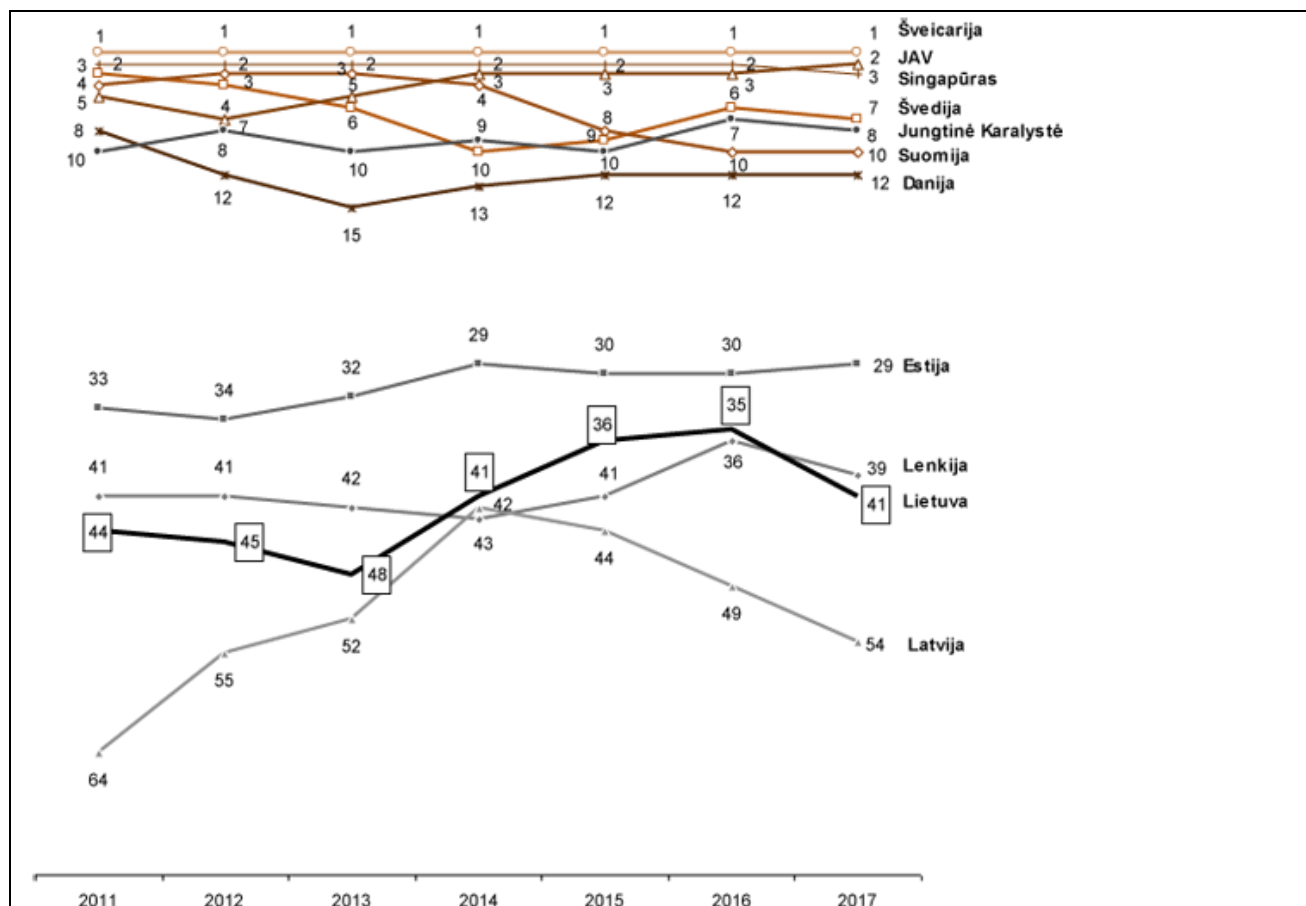
2015 m. – 22, 2014 m. – 28, 2013 m. – 35). Prasčiausiai vertinamos šio subindekso sritys: rinkos dydis – 78 vieta (2016 m. – 77, 2015 m. – 78, 2014 m. – 77, 2013 m. – 78), darbo rinkos veiksmingumas – 61 vieta (2016 m. – 59, 2015 m. – 53 vieta, 2014 m. – 53, 2013 m. – 69) ir finansų rinkos plėtra – 59 vieta (2016 m. – 60, 2015 m. – 57 vieta, 2014 m. – 65, 2013 m. – 87).

Pagal inovacijų ir verslo išmanumo subindeksą 2017 m. lyderės pozicijas išlaikė Šveicarija, antroji buvo JAV, trečioji – Vokietija. Lietuva pagal šį subindeksą nusileido 1 pakopa žemyn ir užėmė 44 vietą (2016 m. – 43, 2015 m. – 37, 2014 m. – 44), Latvija iš 58 vietos nusileido į 68, Estija iš 33 nusileido į 35 vietą. Lietuva pagal verslo išmanumo srities vertinimus iš 42 vietos nusileido į 46, pagal inovacijų – iš 39 į 41 vietą.

PEF tyrime Lietuva užima lyderės poziciją pagal ŽIV ir AIDS ligų prevenciją ir infliacijos lygį (metinis pokytis %). Geriausiai Lietuva įvertinta šiose srityse: pagal prekybos maito tarifo dydį – 6 vieta (2016 m. – 5), darbo užmokesčio nustatymo lankstumą – 13 vieta (2016 m. – 15), eksporto dalį BVP – 16 (2016 m. – 17), galimybę naudotis internetu mokyklose – 16 (2016 m. – 16), importo dalį BVP – 17 (2016 m. – 17), procedūrų pradėti verslą nebuvimą – 18 vieta (2016 m. – 3), interneto pralaidumą – 18 (2016 m. – 18), pagal moterų užimtumą – 18 vieta (2016 m. – 16), Valstybės biudžeto balansą (% BVP) – 18 vieta (2016 m. – 21), vietinių tiekėjų skaičių – 22 (2016 m. – 19), įmonių technologijų įsisavinimo lygį – 22 (2016 m. – 26). Lietuva pagal tiesioginių užsienio investicijų (TUI) įtaką technologijų diegimui 2017 m., palyginti su 2016 m., nukrito 8 pakopomis žemyn ir užima 32 vietą (2016 m. – 24).

Žemiausias vietas tarp 137 pasaulio šalių Lietuva užima pagal mokesčių poveikį skatinimui dirbti – 121 vietą (2016 m. – 121), šalies gebėjimą išlaikyti talentingus specialistus – 117 (2016 m. – 106), įdarbinimo ir atleidimo iš darbo tvarką – 111 (2016 m. – 116), šalies gebėjimą pritraukti talentingus specialistus – 109 (2016 m. – 111), atleidimo iš darbo išlaidas – 103 (2016 m. – 105), pažangių technologijų produktų viešuosius pirkimus – 101 (2016 m. – 94), teisinės sistemos efektyvumą – 101 (2015 m. – 99) ir valdžios reguliavimo našumą – 97 vietą (2015 m. – 92).

2017–2018 m. pasaulio konkurencingumo tyrimo klausimyne atsakydami į klausimą, kas labiausiai trukdo verslo plėtrai, kaip ir praėjusiais metais 17,6 proc. Lietuvos verslininkų įvardijo mokesčių dydį (2016 m. – 17,6 proc.). Antroje vietoje kaip kliūtį nurodė – neefektyviai dirbančią valstybinę biurokratiją – 15,6 proc. (2016 m. – 14,1 proc.), trečioje – ribojančius darbą reglamentus – 13,2 proc. (2016 m. – 14,3 proc.). Mokesčių reguliavimą kaip kliūtį verslui įvardijo 11,7 proc. (2016 m. – 11,6 proc.) apklaustų Lietuvos verslininkų, 9,7 proc. nurodė nepakankamai kvalifikuotą darbo jėgą (2016 m. – 9 proc.) ir 4,6 proc. – korupciją (2016 m. – 5,3 proc.).

1 pav. Lietuvos ir kai kurių pasaulio šalių reitingo pagal BKI kitimas 2010–2017 m.

1 lentelė

Lietuvos reitingas pagal BKI komponentus 2013–2017 m.

	Vieta tarp pasaulio šalių				
	2013	2014	2015	2016	2017
Vieta pagal BKI / reitingo taškai (vertinimo skalė – 0–7)	48 / 4,41	41 / 4,5	36 / 4,5	35 / 4,6	41 / 4,6
Pagrindinių reikalavimų subindeksas	43	37	35	35	34
Institucinė aplinka	61	58	53	51	53
Infrastruktūra	41	43	42	45	47
Makroekonominė aplinka	58	42	30	34	29
Sveikata ir pradinis išsilavinimas	50	35	36	32	42
Našumą skatinančių veiksnių subindeksas	47	38	36	36	40
Aukštasis išsilavinimas ir profesinis mokymas	27	26	24	26	29
Prekių ir paslaugų rinkos veiksmingumas	49	47	36	39	44
Darbo rinkos veiksmingumas	69	53	53	59	61
Finansų rinkos plėtra	87	65	57	60	59
Technologinė parengtis	35	28	22	27	30
Rinkos dydis	78	77	78	77	78

Inovacijų ir verslo išmanumo subindeksas	44	44	37	43	44
Verslo išmanumo	48	49	39	42	46
Inovacijos	44	44	36	39	41
Tyrimė dalyvavusių šalių skaičius	148	144	140	138	137

Siekdamas įvertinti šalių išsivystymo lygį ir konkurencingumą, PEF kasmet atlieka pasaulio šalių konkurencingumo tyrimą, kuriame dalyvauja daugiau nei šimtas valstybių (2017 m. – 137, 2016 m. – 138, 2015 m. – 140, 2014 m. – 144, 2013 m. – 148). Lietuva šiame tyrime dalyvauja nuo 2001 m. Tyrimo duomenys pateikiami PEF leidinyje „Pasaulio konkurencingumo ataskaita 2017–2018“.

Konkurencingumo tyrimai šalyse atliekami pagal PEF parengtą metodiką. Tyrimui sudaroma atsitiktinė sluoksninė imtis, atsižvelgiant į įmonių dydį (darbuotojų skaičių) ir šias ekonominės veiklos rūšių grupes: žemės ūkio, pramonės ir paslaugų. 2017 m. tyrime dalyvavo 116 Lietuvos įmonių vadovų, iš jų 44 proc. vadovavo įmonėms, turinčioms 250 ir daugiau darbuotojų, 45 proc. – turinčioms nuo 50 iki 249 darbuotojų ir 11 proc. – turinčioms iki 50 darbuotojų. Pagal ekonominės veiklos rūšį tyrime dalyvavo 4 proc. žemės ūkio įmonių, 22 proc. pramonės, 74 proc. paslaugų veiklos įmonių. Įmonių vadovai užpildė PEF klausimyną, apimantį daugiau kaip 100 skirtingų sričių rodiklių. Rodikliai buvo vertinti taikant 7 balų sistemą (1–2 balai – neigiamas, 3–4 balai – vidutinis, 5–7 balai – teigiamas vertinimas).

Remiantis BKI vertinimais, šalys skirstomos į ekonominio išsivystymo kategorijas. Iki 2008 m. Lietuva buvo priskiriama toms šalims, kuriose ekonomika grindžiama našumu. Nuo 2009 m. Lietuva, kaip ir Latvija, priskiriama šalims, pereinančioms į naujovėmis grindžiamą ekonomiką. Nuo 2014 m. Estija priskirta inovatyvios ekonomikos šalių grupei.¹

2. Prognozuojami makroekonominiai rodikliai

Lietuvos ūkio plėtra yra gerokai pagyvėjusi. 2017 m. ekonominio aktyvumo augimą daug skatino pagerėjusi tarptautinė ekonominė aplinka. Anksčiau buvusi menkoka, šiemet pasaulyje gerokai ūgtelėjo paklausa investicinėms prekėms, o tai pastebimai padidino tarptautinę prekybą. Iš visuminės paklausos sudedamųjų dalių paprastai būtent investicijos būna labiausiai susijusios su užsienio prekyba, todėl investicijų padidėjimas taip ženkliai paskatino importą ir eksportą įvairiose šalyse, įskaitant Lietuvai svarbiausias prekybos partneres – euro zoną ir kitas ES valstybes. Prie suintensyvėjusios tarptautinės prekybos prisidėjo ir atsigavimas žaliavų eksportuojančiose šalyse, kurias palankiai veikė kilusios žaliavų kainos pasaulinėse rinkose. Tai – vienas iš veiksnių, lėmusių staigų ir itin didelį importo augimą Rusijoje, turėjusį poveikį prekybos srautams visame regione.

Šiemet daug augusi pasaulinė prekyba ir toliau turėtų nemenkai augti, tačiau nesitikima, kad artimiausiais metais ji didės tiek daug, kiek didėjo 2017 m. Šių metų pasaulinės prekybos kilstelėjimas vertinamas kaip išskirtinis – prekyba augo daug daugiau nei pasaulio BVP, nors ankstesnius kelerius metus jos augimas buvo mažesnis nei pasaulio BVP plėtra. Jei mažiau didės paklausa importuojamoms prekėms ir paslaugoms Lietuvai svarbiose prekybos partnerėse, mažiau didės ir Lietuvos eksportas. Tai – viena iš priežasčių, kodėl Lietuvos ekonomikos augimas kitąmet turėtų būti mažesnis nei šiemet.

Tačiau kitąmet prie ūkio plėtros turėtų daugiau prisidėti atsigaunančios investicijos. Praėjusių metų pabaigoje ir šių metų pradžioje materialines investicijas gerokai padidino apdirbamoji gamyba. Netrumpą laiką gana daug investuoja ir transporto sektorius. Investicijos šiose srityse didina šių sektorių pajėgumus ir kartu gerina jų konkurencingumą. Tai, matyt, iš dalies paaiškina, kodėl pastaruoju metu Lietuvos eksportuojantysis sektorius atkovoja vis didesnę užsienio rinkų dalį. Auga investicijos ne tik į transporto įrangą, kitas mašinas bei įrenginius, bet ir į intelektinės nuosavybės produktus. Daroma prielaida, kad kitąmet daugiau lėšų bus gauta iš ES paramos fondų. Šių lėšų srautas, gerokai sumažėjęs 2016 m., šiemet vis dėlto nebuvo aktyvesnis.

¹ <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=4705448>

Taigi, tikimasi, kad numatomas šių lėšų pagausėjimas prisidės prie tolesnio investicijų augimo, skatinsiančio ekonominį aktyvumą tiek trumpuoju, tiek ilgesniu laikotarpiu.

Investicijos bus kertinis pasiūlos pusės veiksnys, turintis lemiamą įtaką ūkio plėtrai. Nuo jų priklausys, kiek bus sušvelninta blogėjančios demografinės padėties įtaka. Pastaraisiais metais darbingo amžiaus (15–64 m.) gyventojų Lietuvoje mažėja 1,1–1,8 proc. kasmet. Jų ir toliau pastebimai mažės. Gyventojų aktyvumo lygis – dirbančių ir ieškančių darbo gyventojų dalis darbingo amžiaus gyventojų grupėje – tebedidėja, ir tai palankiai veikia Lietuvos darbo rinką. Vis dėlto šis reiškinys nebeatsveria mažėjančio gyventojų skaičiaus poveikio – darbo jėga, apimanti dirbančiuosius ir ieškančiuosius darbo asmenis, mažėja. Mažėja ir užimtųjų. Kol kas tikėtis esminio pagerėjimo aptariamoje ūkio srityje nėra galimybių, taigi blogėjanti padėtis darbo rinkoje varžys ūkio plėtrą.

Pokyčiai darbo rinkoje turės tiesioginį poveikį privačiojo vartojimo raidai. Šio vartojimo plėtrą palaipsniui mažins ne tik mažtantis dirbančiųjų skaičius, bet ir vis labiau senkančios galimybės daug kelti darbo užmokestį. Darbdaviams trūksta darbuotojų, ypač kvalifikuotų, todėl įtampa darbo rinkoje gana didelė. Kelerius metus darbo sąnaudos didėjo daugiau, nei kilo visa ekonomika, todėl samdomiesiems darbuotojams atiteko vis didesnė sukurtos pridėtinės vertės dalis. Ji, palyginti su praeities duomenimis, jau dabar gana didelė, todėl nereikėtų tikėtis, kad toliau didės tiek daug, kiek iki šiol. Numatoma, kad, trūkstant darbuotojų, darbo užmokestis didės gana nemenkai, tačiau mažiau nei pastaraisiais metais. Tai po truputį mažins privačiojo vartojimo plėtrą, taigi ir viso ūkio augimą. Atsižvelgus į paminėtus veiksnius, numatoma, kad 2017 m. realusis BVP padidės 3,6, o 2018 m. – 2,8 proc.

Bendroji infliacija šalyje tebėra pakilusi. Dabartinę kainų raidą lemia tiek vidaus ekonominiai veiksniai, tiek besikeičiančios tendencijos pasaulinėse žaliavų rinkose. Būtent pokyčiai šiose rinkose lėmė didesnę, nei prognozuota, infliaciją pastaraisiais mėnesiais. Naftos gavybai buvus mažesnei, nei tikėtasi, pasaulinės naftos kainos šių metų rudenį padidėjo ir tai pakėlė degalų kainas. Pasaulinių maisto žaliavų kainų raida padidino kai kurių maisto produktų, ypač pieno ir jo produktų, aliejų ir riebalų, kainų augimą. Pokyčiai žaliavų rinkose kilstelėjo vartotojų kainas ne tik Lietuvoje – pastaruoju metu daugiau nei metų viduryje maisto produktų ir degalų kainos didėjo ir euro zonoje, ir kitose ES šalyse. Jos kilo daugiau, nei tikėtasi, o tai lemia didinamus 2017 m. ir 2018 m. infliacijos prognozės rodiklius. Vis dėlto numatoma, kad tiek naftos kainos, tiek maisto žaliavų kainos kitąmet kils mažiau nei šiemet, o tai mažins bendrąją infliaciją.

Nemažą dalį infliacijos lemia vidaus ekonominė raida. Beveik trečdalį jos sudaro kylančios paslaugų kainos, kurios iš visų vartotojų kainų labiausiai siejamos su padėtimi darbo rinkoje ir vidaus paklausa. Darbo užmokestis kyla gana ženkliai ir netrumpą laiką, pastebimai aplenkdamas darbo našumą, todėl darbo sąnaudos turi didinamąjį poveikį kainoms. Didesnės gyventojų pajamos taip pat sukuria spaudimą kainoms, nes didėja vidaus paklausa. Kainos, labiausiai siejamos su vidaus ekonomine raida, ir toliau turėtų kilti, nes, kaip minėta, darbo užmokestis kils gana nemažai. Tiesa, šios kainos turėtų kilti ne daugiau nei iki šiol, nes ir darbo atlygio kilimas nebus toks veržlus.

Numatoma, kad 2017 m. infliacija sudarys 3,7 proc., o 2018 m. ji bus mažesnė. Kaip minėta, prie bendrosios infliacijos kitąmet menkliau prisidės nuosaikesnė pasaulinių žaliavų kainų raida ir jos tiek daug, kiek šiemet, nedidins keliami akcizai. Prognozuojama, kad 2018 m. infliacija sudarys 2,6 proc.

2 lentelė

Numatoma Lietuvos ekonomikos raida 2017–2018 m.

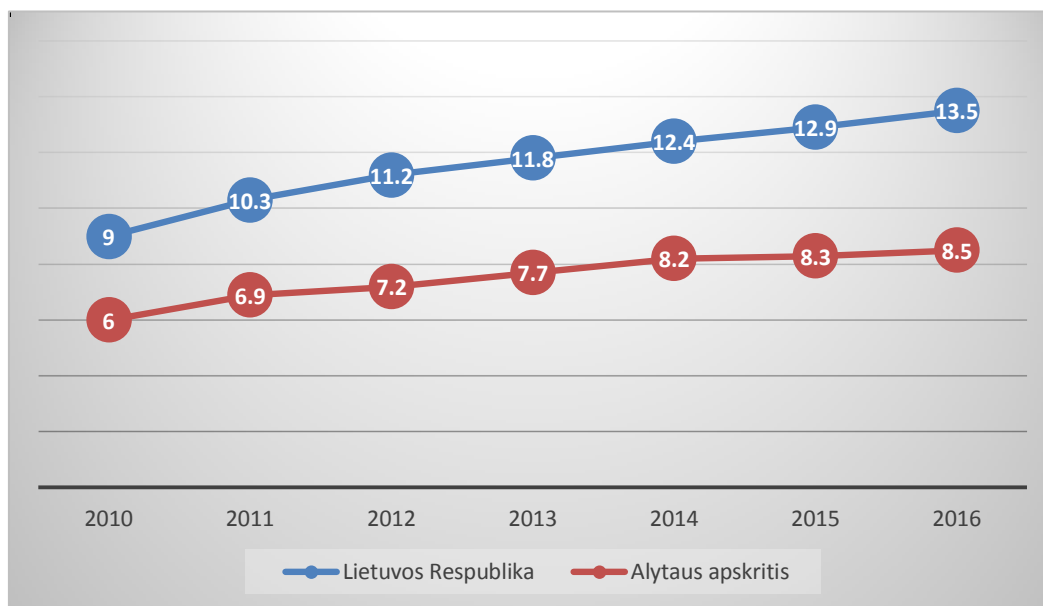
	2017 m. gruodžio mėn. prognozė ^a			2017 m. rugsėjo mėn. prognozė		
	2016	2017 ^b	2018 ^b	2016	2017 ^b	2018 ^b

Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal SVKI	0,7	3,7	2,6	0,7	3,4	2,2
Darbo užmokestis	8,4	7,9	6,1	8,4	7,8	5,9
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)						
Bendras vidaus produktas ^c	2,3	3,6	2,8	2,2	3,6	2,8
Privačiojo vartojimo išlaidos ^c	4,5	4,2	3,6	5,2	4,2	3,6
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos ^c	1,3	1,5	1,1	1,4	1,5	1,1
Prekių ir paslaugų eksportas ^c	3,4	9,4	4,5	3,4	7,3	4,3
Prekių ir paslaugų importas ^c	2,2	11,8	5,2	2,4	8,4	5,5
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	7,9	7,1	6,8	7,9	7,3	7
Užimtųjų skaičius ^d (% , pokytis per metus)	2	-0,3	-0,3	2	-0,3	-0,3
^a Makroekonominių rodiklių prognozės parengtos pagal informaciją, paskelbtą iki 2017 m. lapkričio 28 d. ^b Prognozė ^c Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką ^d Nacionalinių sąskaitų duomenys; užimtųjų skaičius apibrėžiamas pagal vidaus koncepciją						

Šaltinis: https://www.lb.lt/makroekonominės_prognozės, 2017

3. Alytaus rajono savivaldybės ekonominiai rodikliai

Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės neteikia duomenų apie savivaldybėse sukurtą bendrąjį vidaus produktą (BVP). Šis rodiklis skaičiuojamas apskričių mastu.

2 pav. Bendras vidaus produktas vienam gyventojui, tūkst. Eur

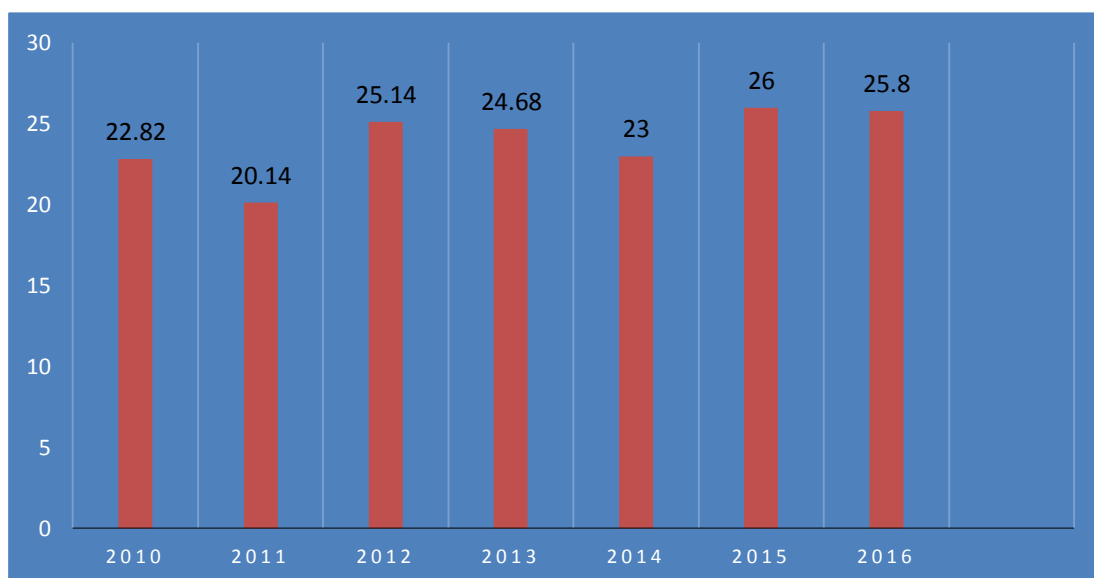
Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017

2010–2016 metais bendrojo vidaus produkto (BVP) apimtis padidėjo beveik visose apskrityse. Tuo metu skaičiuojant vienam asmeniui, daugiausiai BVP sukurta Vilniaus, Klaipėdos apskrityse, praneša Lietuvos statistikos departamentas. 2016 m. bendrasis vidaus produktas (BVP) padidėjo tik Vilniaus, Kauno ir Šiaulių apskrityse. 2016 m. daugiausia – 41,6 proc. – BVP sukurta Vilniaus apskrityje, Kauno apskrityje sukurta 20 proc. šalies BVP, Klaipėdos apskrityje – 11,1 proc. Kaip ir 2015 m., kiekvienos iš šių apskričių – Alytaus, Marijampolės, Tauragės, Telšių ir Utenos – indėlis į šalies BVP neviršijo 4 proc. Daugiausia BVP vienam gyventojui, kaip ir įprasta, teko Vilniaus apskrityje, taip pat ji vienintelė viršijo šalies vidurkį ir sudarė – 148,1 proc. šalies vidurkio. Klaipėdos apskrityje vienam gyventojui tenkantis BVP sudarė 98,5 proc. Kauno apskrityje vienam gyventojui tenkantis BVP sudarė 99,9 proc. Likusiose apskrityse jis taip pat nesiekė šalies vidurkio, o mažiausias buvo Tauragės apskrityje – 54,5 proc. 2016 m. daugiausia nominalusis BVP vienam gyventojui padidėjo Vilniaus (6,9 proc.), Kauno (5,1 proc.) ir Šiaulių (3,4 proc.) apskrityse. Šalies nominalusis BVP, tenkantis vienam gyventojui, ūgtelėjo 4,6 proc. 2016 m. BVP, tenkančio vienam gyventojui, atotrūkis tarp Vilniaus ir kitų regionų išaugo – Vilniaus apskrityje šis rodiklis daugiau du kartus viršijo Alytaus, Marijampolės, Panevėžio, Utenos, Šiaulių, Telšių ir Tauragės apskričių rodiklius.

Alytaus apskritis nėra taip sėkmingai besiplėtojanti, kaip prieš tai paminėtos apskritys, tačiau galima teigti, jog šis regionas taip pat besivystantis. Nuo 2010 m. iki 2016 m. bendrojo vidaus produkto vienam gyventojui rodiklis didėjo.

Formuojant ir įgyvendinant savivaldybės investicijų politiką, pagrindinis tikslas yra gerinti regiono investicinę aplinką ir kurti efektyvią tiesioginių vidaus ir užsienio investicijų skatinimo sistemą. Visų pirma orientuotą į ilgalaikę šalies ūkio plėtrą, ekonomikos augimą ir visuomenės gerovės didinimą.

Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) pagal savo pobūdį iš esmės skiriasi nuo finansinių investicijų. TUI yra laikoma tokia investicija, kurios pagrindu susiformuoja ilgalaikiai ekonominiai finansiniai santykiai ir interesai tarp tiesioginio užsienio investuotojo ir tiesioginio – investavimo įmonės. Prie šių investicijų priskiriamas ne tik pirminis kapitalo investavimas, bet ir visos vėlesnės ekonominės operacijos tarp investuotojo ir įmonės (reinvesticijos, paskolos, prekybinės skolos, dividendai ir t.t.).

3 pav. Tiesioginių užsienio investicijų kitimas 2010–2016 metų laikotarpyje, mln. eurų

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017

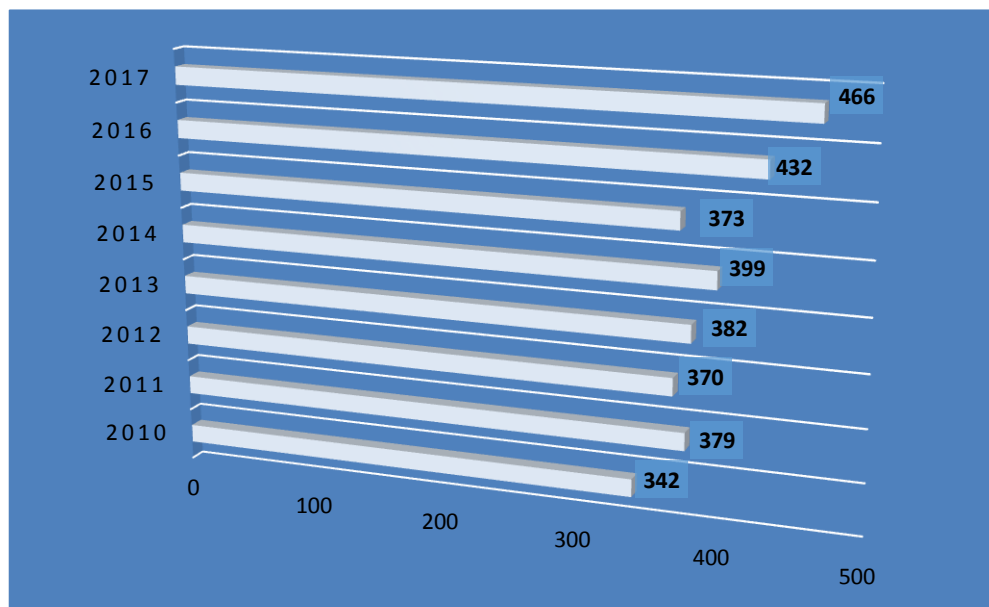
Lietuvos Respublikos mastu tiesioginės užsienio investicijos 2010–2016 metais didėjo ir 2016

metais jos siekė 13 925,6 mln. Eur ir, palyginti su 2015 m. tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo 3,2 proc. TUI vienam Lietuvos gyventojui išaugo 4,6 proc. ir sudarė vidutiniškai 4,9 tūkst. Eur.

Alytaus rajone, tiesioginės užsienio investijos 2015–2016 metų laikotarpyje didėjo (žr. 3 pav) ir 2016 m. sudarė 25,8 mln. Eur tai yra 13,1 proc. daugiau lyginant su 2010 metais. Alytaus rajone vidutiniškai TUI vienam rajono gyventojui 2016 metais teko 962 eurai, tai yra 22,5 proc. daugiau lyginant su 2010 metais.

Daugiausia TUI vienam gyventojui teko Vilniaus apskrityje – 12,3 tūkst. Eur, Klaipėdos apskrityje – 3,5 tūkst. Eur, Telšių ir Kauno apskrityse – po 2,6 tūkst. Eur. Mažiausiai TUI vienam gyventojui teko Tauragės apskrityje – 273 Eur. 2016 metais už Alytaus apskrities tiesioginių užsienio investicijų srautą buvo mažesnė tiesioginių užsienio investicijų apimtis tik Marijampolės (9,57 mln. Eur) ir Tauragės (116,56 mln. Eur) apskrityse. Trijose Alytaus apskrities savivaldybėse – Alytaus miesto (3,5 %), Druskininkų (9,1 %), Varėnos rajono (19 %) pastebimas tiesioginių užsienio investicijų padidėjimas 2016 m. lyginant su 2015 m.

Alytaus rajone veiklą vykdo 466 ūkio subjektai, jų skaičius, palyginti su 2016 metais, padidėjo 34 ūkio subjektais. Didžiausią dalį veikiančių ūkio subjektų, pagal skirtingas teises formas, sudaro uždarnosios akcinės bendrovės, individualios įmonės, asociacijos. Mažiausiai pagal teisinę formą – bendrijos, tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos, kooperatinės bendrovės, šeimos.

4 pav. Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017

Analizuojant verslo sektoriaus veiklos apimtį bei pasiskirstymą pagal ekonomines veiklos rūšis, pastebima, kad savivaldybėje labiausiai išvystytas paslaugų sektorius (60,5 % visų veikiančių įmonių), sukuriantis daugiausia darbo vietų. Paslaugų sektoriuje didžiąją dalį veikiančių įmonių (282 įmonės iš 466 veikiančių) sudaro įmonės, užsiimančios didmenine ir mažmenine prekyba, transporto priemonių ir motociklų remontu (121 įmonės), transportavimu ir saugojimu (45 įmonės), menine, pramogine ir poilsio organizavimo veikla (21 įmonių), kita aptarnavimo veikla (57 įmonės). Savivaldybėje nemaža dalis įmonių yra užsienio kapitalo, tačiau produkcijai pagaminti yra naudojama vietiniai gamtos ištekliai. Alytaus rajono savivaldybės pramonės plėtrą atspindi baldų, durų ir langų, plastiko ir akmens gaminių, mėsos ir žuvies produktų gamyba.

Socialiniai veiksniai

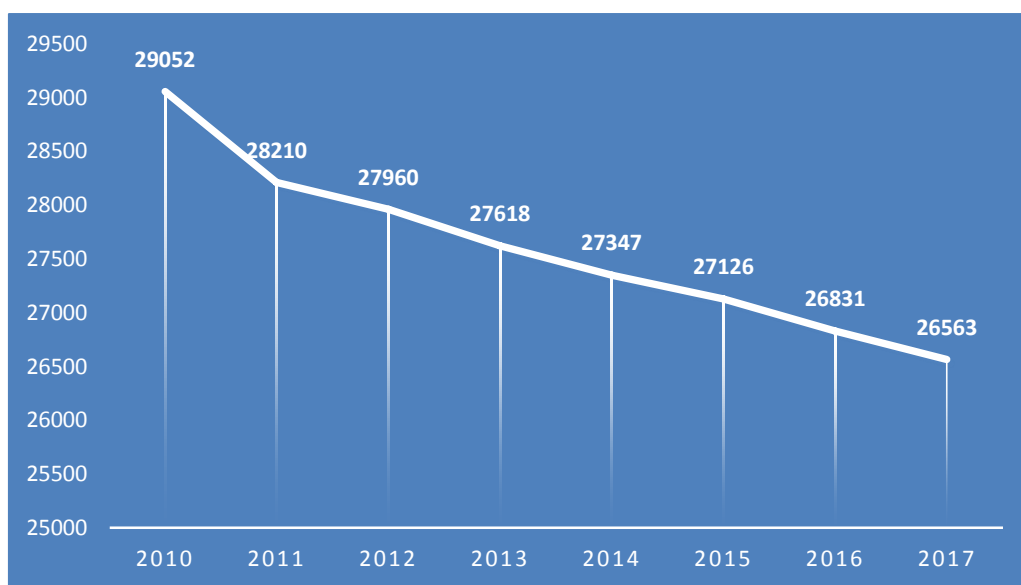
1. Demografinė padėtis. Žmonių socialinė aplinka – tai jų gyvenimo ir darbo sąlygos,

pajamų lygis, išsilavinimas ir bendruomenės, kurioms jie priklauso. Visa tai labai veikia sveikatą. Dideli socialinės aplinkos Europoje skirtumai yra viena iš nevienodos sveikatos būklės priežasčių. Labai skiriasi turtingų ir neturtingų, gerai ir menkai išsilavinusių gyventojų, fizinį darbą dirbančių asmenų ir specialistų gyvenimo trukmė bei sergamumas.

Pagrindinės socialinės problemos – kvalifikuotos darbo jėgos emigracija ir jos trūkumas, darbingo amžiaus žmonių skaičiaus mažėjimas, didelė nedarbo lygio diferenciacija tarp skirtingų Lietuvos regionų.

Problematinė sritis yra demografinė situacija, sąlygojama emigracijos ir visuomenės senėjimo. Pastaraisiais metais vis daugiau žmonių emigruoja į labiau išsivysčiusias šalis ir atsivėrusias darbo rinkas, siekdami užsitikrinti savo gerovę. Taip pat pastebimas reiškinys – „Protų nutekėjimas“. Kiekvienais metais matomas vis didesnis lietuvių, norinčių ar besiruošiančių studijuoti ir dirbti svetur, skaičius.

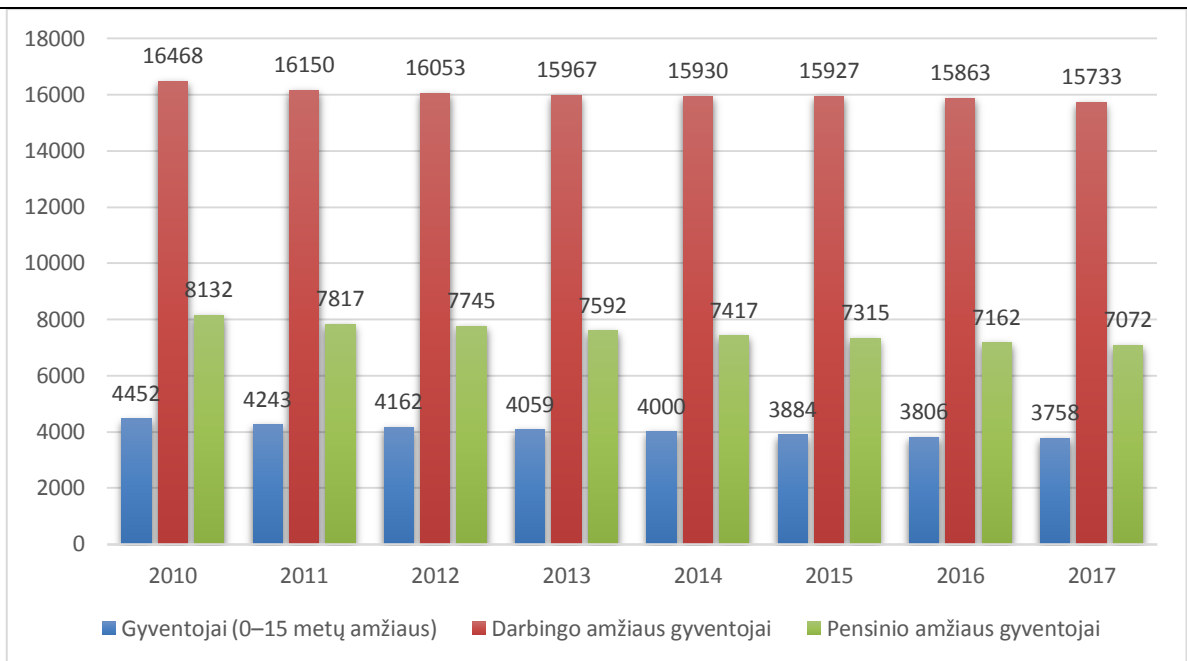
Viena iš didžiausių ne tik Lietuvos, bet ir visos Europos problemų – žmonių emigracija. Neigiamas emigracijos padarinys – jaunų žmonių išvykimas iš šalies, visuomenės senėjimas, žymus Lietuvos gyventojų mažėjimas.

5 pav. Alytaus rajono gyventojų kaita 2010–2017 metais

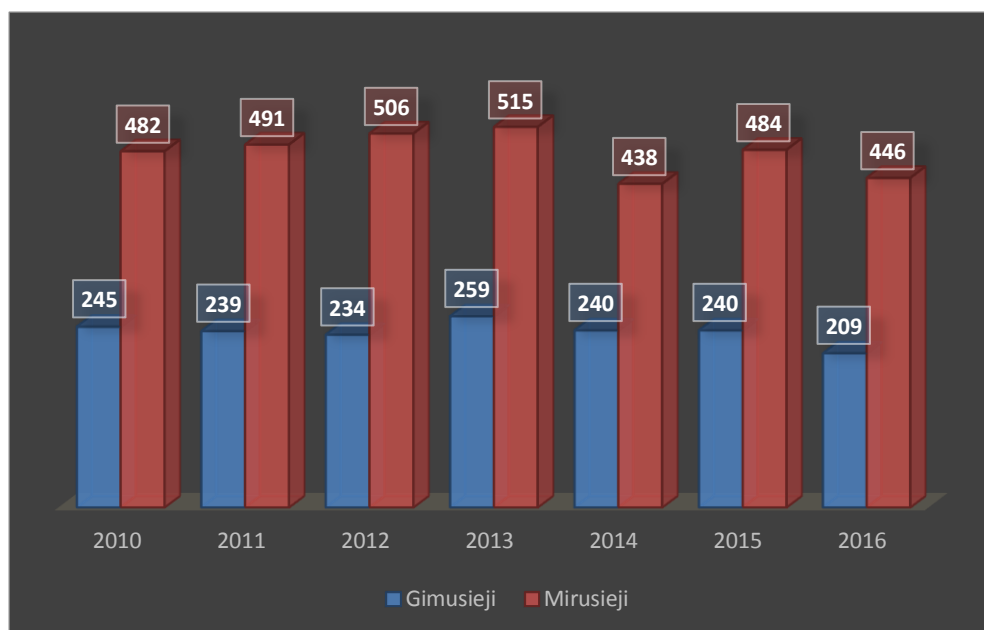
Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017

Kaip galime pastebėti 5, 6 paveikluose Lietuvos Respublikos ir Alytaus rajono gyventojų skaičius 2010–2017 metų laikotarpiu mažėjo.

6 pav. Lietuvos Respublikos gyventojų kaita 2010–2017 metais

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017

7 pav. Gimusiųjų ir mirusiųjų kaita 2010–2016 metais

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017

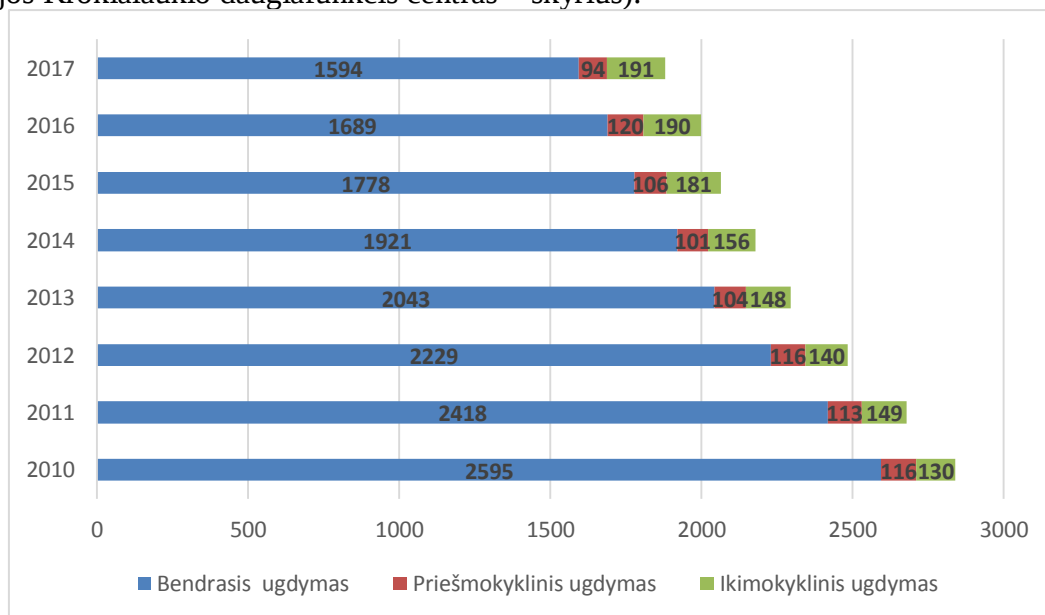
Per visą analizuojamą laikotarpį išliko neigiama natūrali gyventojų kaita, kadangi mirusiųjų gyventojų skaičius viršijo gimusiųjų skaičių. Mirusiųjų skaičius 2016 m. lyginant su 2010 metais sumažėjo 36 asmenimis (žr. 7 pav.). Lyginant su praėjusiais metais mirusiųjų skaičius taip pat sumažėjo 38 asmenimis.

Statistikos departamento duomenimis 2017 metų pradžioje Alytaus rajono savivaldybėje gyveno 15733 darbingo amžiaus gyventojų. Darbingo amžiaus gyventojų skaičius kaip ir visoje šalyje kito į neigiamą pusę ir per 2010–2017 m. laikotarpį sumažėjo 735 (4,5 %) darbingo amžiaus gyventojais. Kintant socialinėms vertybėms, liberalėjant visuomenei, keičiasi jaunų žmonių požiūris į šeimą, sparčiai yra tradicinė lietuvių šeima. Jauni žmonės stengiasi įgyti išsimokslinimą,

pagerinti savo materialinę padėtį, o tik tada kurti šeimą ir gimdyti vaikus. Alytaus rajono savivaldybės neto migracijos rodikliai yra neigiami. Išvykusiųjų srautas didesnis nei atvykusiųjų, tai ir sąlygoja neigiamą neto migraciją 1000 gyventojų. Įvertinus neto migraciją 1000 gyventojų neigiamas pokytis kasmet nuo 2010 m. iki 2016 m. mažėjo. 2017 metų pradžioje Alytaus rajono savivaldybės gyventojų amžiaus sudėtis: 0–15 amžiaus gyventojai – 14,1 %, darbingo amžiaus gyventojai – 59,2 %, pensinio amžiaus gyventojai – 26,7 %. 2017 m. pradžioje Lietuvos Respublikos vidurkis pagal gyventojų amžių: vaikai sudarė 15,8 %, darbingo amžiaus gyventojai – 61,8 %, pensinio amžiaus gyventojai – 22,4 %. 2017 metų pradžioje Alytaus rajono savivaldybėje, lyginant su LR vidurkiu, buvo santykinai mažiau darbingo amžiaus gyventojų ir daugiau pensinio amžiaus gyventojų.

Švietimas. Švietimas – prioritetinė valstybės remiama sritis. Švietimo sistemos paslaugų apimtį ir įvairumą lemia ekonominių ir demografinių procesų kaita. Alytaus rajono savivaldybėje pastebimas vaikų mažėjimas, dėl šios priežasties mažėja ir švietimo įstaigų apkrovimas bei daugelis mokyklų dėl vaikų trūkumo, neišnaudoja savo potencialo ir tampa nuostolingos.

Alytaus rajone veikia 6 gimnazijos (Krokialaukio Tomo Noraus-Naruševičiaus, Simno, Butrimonių, Daugų Vlodo Mirono, Miroslovo, Pivašiūnų), 3 pagrindinio ugdymo ir daugiafunkciai skyriai (Makniūnų, Punios, Ūdrijos), 1 specialioji mokykla (Simno specialioji mokykla), 1 neformaliojo ugdymo įstaiga (Meno ir sporto mokykla), 2 pagrindinio ugdymo skyriai (Alovės ir Kumečių), 5 ikimokyklinio ugdymo skyriai (Venciūnų, Miroslovo, Butrimonių, Daugų, Simno), 1 gimnazijos daugiafunkcis centras–skyrius (Alytaus r. Krokialaukio Tomo Noraus-Naruševičiaus gimnazijos Krokialaukio daugiafunkcis centras – skyrius).

8 pav. Mokinių skaičiaus kaita 2011–2017 metais

Šaltinis: Alytaus rajono savivaldybės administracija, 2017

Kiekvienais metais rajono mokyklose mažėja mokinių. 2017 m. rugsėjo 1 d. bendrojo ugdymo mokyklose buvo 1556 mokiniai, o 2010 m. 2595 mokinių. Pastebimas sumažėjimas 1039 mokinių bendrojo ugdymo mokyklose.

2017 m. Alytaus rajono gimnazijų abiturientai akademiniais rezultatais nenusileidžia didmiesčių mokyklų rezultatams. Aukšti chemijos, anglų kalbos, geografijos, biologijos, istorijos dalykų brandos egzaminų rezultatai. Aukštais lietuvių kalbos rezultatais išsiskiria Alytaus r. Daugų Vlodo Mirono ir Alytaus r. Krokialaukio Tomo Noraus-Naruševičiaus gimnazijos. Šios mokyklos aukštus įvertinimus gavo iš geografijos, chemijos dalykų brandos egzaminų. Trys rajono geriausi abiturientai gavo savivaldybės skirtas po 290 Eur dydžio premijas už gerus mokymosi rezultatus. 2017 m. vienas rajono abiturientas gavo 100 balų įvertinimą iš lietuvių kalbos ir literatūros egzaminui. Prastesni buvo matematikos ir lietuvių kalbos brandos egzaminų rezultatai.

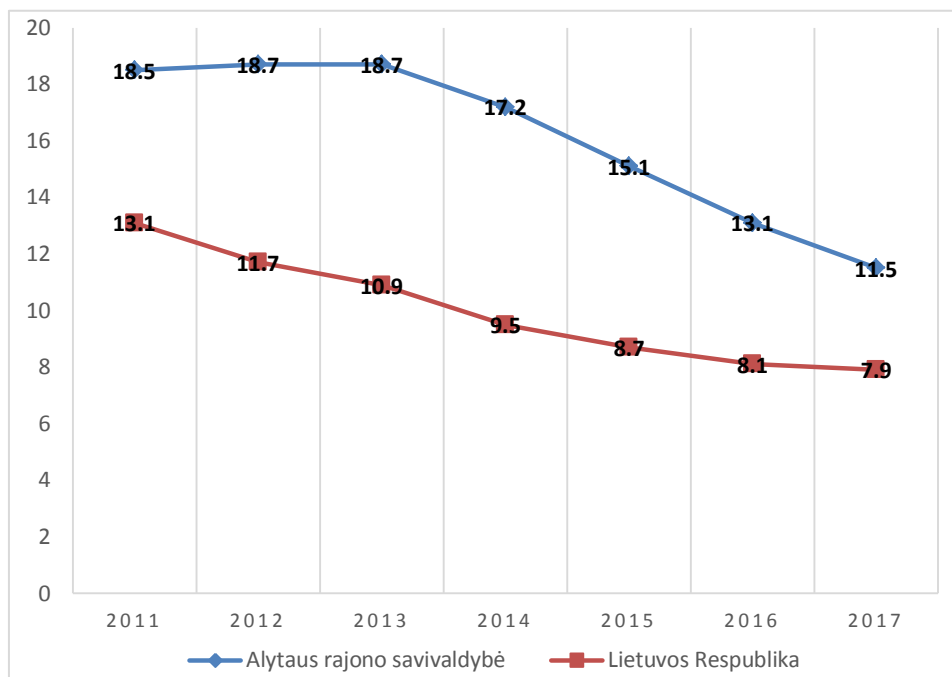
2017 m. rajone vidurinį išsilavinimą įgijo 117 abiturientų. Iš jų 42 įstojo į universitetus ir 223 į kolegijas. Iš viso į aukštąsias mokyklas įstojo 55,56% abiturientų, 21 abiturientas arba 17,95% įstojo į profesines mokyklas. 2017 m. 31 abiturientas arba 26,49 nesiekė jokios profesijos įsigijimo.

2017 m. rajone pagrindinį išsilavinimą įgijo 160 dešimtokų.

Socialinė apsauga. Ne vieną į skurdo gniaužtus patekusių šeimą nuo visiško fizinio išsekimo gelbsti kukli socialinė pašalpa. Socialinę paramą sudaro socialinė pašalpa, kuri nuo 2017 m. sausio 1 d. 102 eurai ir kompensacijos už šildymą bei šaltą ir karštą vandenį. Minėtoji pašalpa skiriama asmenims, kurių pajamos yra mažesnės už valstybės remiamas pajamas (102 eurus).

2017 m. trečiąją ketvirtį nedarbo lygis sudarė 6,6 proc. ir, palyginti su antruoju šių metų ketvirčiu, sumažėjo 0,4 procentinio punkto, palyginti su atitinkamu 2016 m. laikotarpiu – 0,9 procentinio punkto, remdamasis gyventojų užimtumo statistinio tyrimo duomenimis, praneša Lietuvos statistikos departamentas. Vyrų nedarbo lygis 2017 m. trečiąją ketvirtį buvo 7,6 proc., moterų – 5,5 proc.

Platesniame laiko kontekste progresas akivaizdesnis – pastebimos mažėjančios tendencijos. Nors ir ne itin sparčiais tempais, tačiau žymaus situacijos gerėjimo stabdis (dalis darbo vietų prarandama) yra natūrali ekonomikos struktūros pokyčio pasekmė, pavyzdžiui, subliūškus NT burbului, statybų sektorius atsisakė maždaug trečdaliai (43 tūkst.) darbuotojų. Valstybiniame sektoriuje darbo vietų taip pat sumažėjo, tačiau ne tokiais tempais kaip privačiame sektoriuje. Deja, net ir spartų Lietuvos ekonomikos atsigavimą lėmę sektoriai daug naujų darbo vietų nesukūrė. Apdirbamoji gamyba pernai maždaug ketvirtadaliu viršijo 2008 metų lygį. Nepaisant to, darbuotojų skaičius šiame sektoriuje per penketį sumažėjo 49 tūkstančiais arba penktadaliu. Akivaizdu, kad Lietuvos darbo rinką pastaruoju metu jau paveikė automatizavimo ir kompiuterizavimo tendencijos – pramonė sukuria daug daugiau pridėtinės vertės įdarbindama daug mažiau darbuotojų. Pastebima ir nauja XXI amžiaus tendencija – automatizuojami paslaugų sektoriai. Vis dažniau degalinėse, mažmeninės prekybos tinkluose ir bankų skyriuose prekes ir paslaugas asmenys gauna savitarnos zonose, kur beveik arba iš viso nėra darbuotojų. Lietuvos finansinės ir draudimo veiklos sektoriuje šiuo metu dirba beveik penktadaliu mažiau darbuotojų nei prieš krizę, o mažmeninės ir didmeninės prekybos sektorius prarado beveik dešimtadalį darbo vietų. Ir tikrai nepanašu, kad šios darbo vietos vėl bus sukurtos vis sparčiau augant Lietuvos gyventojų vartojimui. Iš tiesų, vieni iš nedaugelio Lietuvos sektorių, kuriuose apčiuopiamai padidėjo darbo vietų skaičius buvo profesinė, mokslinė ir techninė veikla – čia šiuo metu dirba 18 proc. daugiau darbuotojų nei prieš krizę, bei meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kur užimtųjų skaičius išaugo beveik 30 procentų. Akivaizdu, kad sunkiausiai technologijomis pakeičiamos profesijos yra tos, kurios reikalauja asmens kognityvinių gebėjimų – kūrybiškumo ir problemų sprendimo, o ne mechanizuotų ir rutina paremtų gebėjimų. Nepriklausomai nuo to, ar atliekamas darbas yra fizinis ar protinis, vis daugiau profesijų atstovų, atliekančių rutininį darbą, gali būti išstumti robotų ir programinės įrangos. Pavyzdžiui, jau sukurti įrenginiai, kurie per valandą be žmogaus pagalbos gali pagaminti 360 šviežių mėsainių, o nemažai sporto ar finansų rinkų statistiką apibendrinančių naujienų JAV yra parašomi ne žurnalistų, o programinės įrangos. Bent dalies ekonomistų darbą taip pat galės pakeisti besimokanti programinė įranga, daug greičiau ir tiksliau gausybėje statistinių duomenų atpažįstanti tikėtinas ateities tendencijas bei įžvelgianti pavojus ir galimybes. (Šaltinis: <http://www.delfi.lt/verslas/verslas/n-maciulis-kada-nedarbo-lygis-lietuvoje-sumazes-iki-5-procentu.d?id=64007668#ixzz3I66BgG7B>; 2014).

9 pav. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis 2011–2017 metais, proc.

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017

Nedarbo lygis – tai bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis. Alytaus rajone 2017 metais nedarbas 11,5 procento, kai šalies vidurkis – 7,9 procento. Žvelgiant į nedarbo dinamiką situacija nuo 2013 m. gerėja ir nedarbo lygis mažėja visoje apskrityje. Nedarbo lygis, lyginant su kaimyninėmis savivaldybėmis, remiantis statistikos duomenimis 2016 m. Druskininkų savivaldybėje – 8,4 %, Lazdijų rajono savivaldybėje – 14,9 %, Varėnos rajono savivaldybėje – 9,6 %, Alytaus miesto savivaldybėje – 9,3 %. Alytaus rajono savivaldybėje labiausiai mažėjo nedarbas lyginant apskrities savivaldybes ir nuo 2013 m. jis sumažėjo 7,2 %.

Alytaus rajono savivaldybė yra žiedinė savivaldybė, o situaciją jos darbo rinkoje stipriai įtakoja tendencijos Alytaus miesto ūkyje ir darbo rinkoje. Bankrutavus stambiosioms Alytaus miesto pramonės įmonėms, kur dirbo nemaža dalis rajono gyventojų, jie neteko darbo.

Pastaruosius keletą metų situacija Alytaus regiono darbo rinkoje, o ypač Alytaus rajone gerėja. Nedarbas Alytaus rajone mažėja didesniais tempais nei regione ir šalyje. Nedarbas Alytaus raj. savivaldybėje nuo 2016 m. pradžios sumažėjo 3,5 proc. punkto, nors ir išlieka aukštesnis už šalies vidurkį. Mažėja ilgalaikių bedarbių. Per metus jų lyginamoji dalis sumažėjo beveik 5 proc.

Situacija gerėja ir dėka glaudesnio darbo biržos ir savivaldybės bendradarbiavimo, integruojant socialinės paramos gavėjus į darbo rinką. Socialinės paramos gavėjų skaičius pastaraisiais metais stipriai sumažėjo, o tai didina rajono gyventojų motyvą aktyviau ieškoti darbo.

Alytaus rajono darbdaviai noriai naudojami darbo biržos programomis. Kasmet į aktyvias darbo rinkos priemones nukreipiama apie 700 rajono gyventojų. Per 2016 m. rajono įmonės įdarbino 400 bedarbių, o pasinaudodamos darbo biržos parama sukūrė 17 naujų darbo vietų. Iš viso darbo birža šiais metais įdarbino 1417 Alytaus rajono gyventojų, daugiausia Alytaus miesto įmonėse.

Pažymėtina kad Alytaus regiono bedarbius neskatina įsidarbinti žemesnis nei vidutinis šalyje darbo užmokestis. Rajono gyventojų galimybes įsidarbinti riboja ir nuvykimo į darbą iš kaimiškų vietovių problema.

Įtakos nedarbo mastui turi spartus gyventojų senėjimas ir mažėjantis darbingo amžiaus asmenų skaičius. Darbo biržoje šiuo metu registruota 270 jaunų iki 29 m. amžiaus (14,6 proc.), o

vyresnių nei 50 metų - 808 (44 proc.) bedarbių.

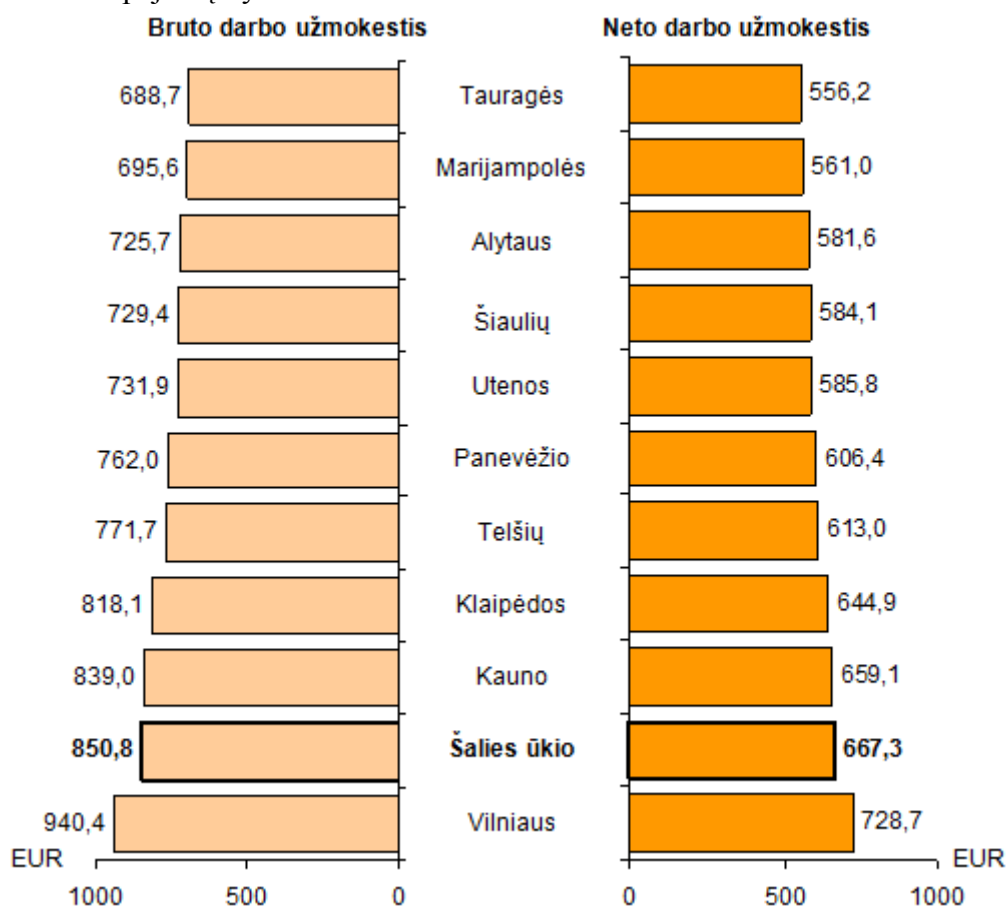
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualių įmonių) 2017 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su 2017 m. antruoju ketvirčiu, išaugo visose apskrityse, praneša Lietuvos statistikos departamentas. Daugiausia (4 proc.) vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis padidėjo Panevėžio apskrities įmonėse, įstaigose ir organizacijose. Kitose apskrityse vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis didėjo nuo 0,8 proc. Vilniaus iki 2,5 Tauragės. 2017 m. trečiąjį ketvirtį didžiausią bruto darbo užmokestį – 940,4 Eur – gavo Vilniaus apskrities įmonių, įstaigų ir organizacijų darbuotojai. Mažiausiai – 688,7 Eur – uždirbo Tauragės apskrities darbuotojai. Kitose apskrityse darbo užmokestis sumažėjo nuo 2,3 iki 0,3 proc.

Darbo užmokesčio padidėjimą 2017 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su 2017 m. antruoju ketvirčiu, lėmė didesnė darbų apimtis, sezoniškumas, padidintas darbo užmokestis sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams bei kitos priežastys.

Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis per ketvirtį išaugo visose apskrityse, labiausiai – Panevėžio (3,4 proc.).

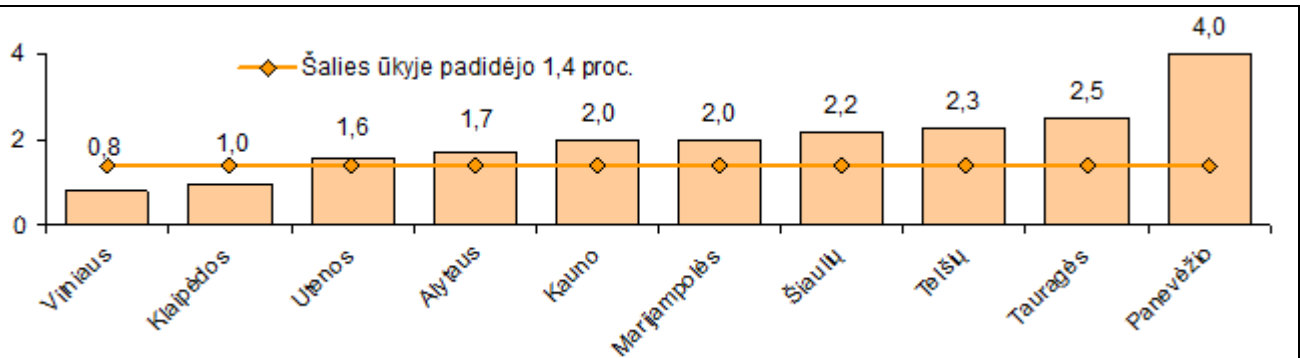
Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis per metus augo visose apskrityse – nuo 6,2 proc. Klaipėdos iki 11,2 proc. Telšių. Darbo užmokesčio augimui per metus įtakos turėjo nuo 2017 m. sausio 1 d. padidinta žemiausių kategorijų valstybės tarnautojų pareiginė alga, nuo 2017 m. liepos 1 d. padidintas darbo užmokestis sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams (gydytojams ir slaugytojams) ir kitos priežastys.

Spartesniai neto darbo užmokesčio augimui įtakos turėjo nuo 2017 m. sausio 1 d. pasikeitusi neapmokestinamojo pajamų dydžio skaičiavimo tvarka ir padidintas papildomas neapmokestinamas pajamų dydis.

¹ Be individualių įmonių.

10 pav. Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis¹ pagal apskritis 2017 m. trečiąjį ketvirtį

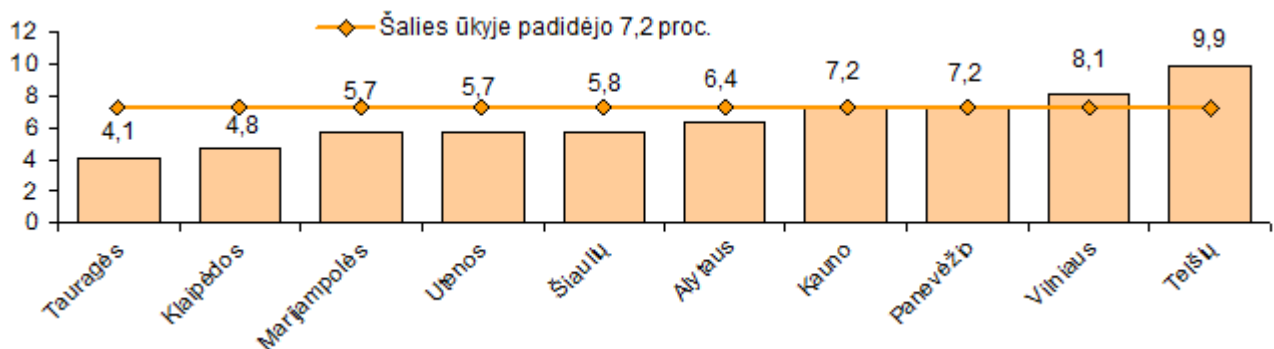
11 pav. Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio¹ pokytis pagal apskritis 2017 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su ankstesniu ketvirčiu

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2017 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su ankstesniu ketvirčiu, padidėjo 53 savivaldybėse – nuo 0,1 proc. Klaipėdos rajono iki 7 proc. Pakruojo rajono, o sumažėjo šešiose savivaldybėse – nuo 0,1 proc. Palangos miesto iki 1,9 proc. Kazlų Rūdos. Telšių rajono savivaldybės įmonėse, įstaigose ir organizacijose vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis beveik nepakito.

2017 m. trečiąjį ketvirtį didžiausią bruto darbo užmokestį gavo Vilniaus miesto (966,1 Eur) savivaldybės įmonių, įstaigų ir organizacijų darbuotojai. Šioje savivaldybėje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 115,3 Eur viršijo šalies ūkio vidurkį. Mažiausiai uždirbo Zarasų (595,4 Eur) rajono darbuotojai. Atotrūkis tarp Vilniaus miesto ir Zarasų rajono savivaldybių 2017 m. trečiąjį ketvirtį sudarė 370,7 Eur.

Per metus (2017 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su 2016 m. trečiuoju ketvirčiu) vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis padidėjo visose savivaldybėse – nuo 0,5 proc. Zarasų rajono iki 19,7 proc. Rietavo, išskyrus Jurbarko rajono savivaldybę, kurioje jis sumažėjo 0,8 proc.

Procentais

12 pav. Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio¹ pokytis pagal apskritis 2017 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su ankstesnių metų atitinkamu ketvirčiu

Bruto darbo užmokestis 2017 m. trečiąjį ketvirtį padidėjo daugumoje savivaldybių

3 lentelė

Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis, vidutinis darbuotojų skaičius ir jų pokytis pagal savivaldybes 2017m. trečiąjį ketvirtį

	Bruto, EUR	Pokytis procentais, palyginti su		Neto, EUR	Pokytis procentais, palyginti su		Vidutinis darbuotojų skaičius	Pokytis procentais, palyginti su		Savivaldybės vieta pagal bruto darbo užmokestį
		ankstesniu ketvirčiu	ankstesnių metų atitinkamu ketvirčiu		ankstesniu ketvirčiu	ankstesnių metų atitinkamu ketvirčiu		ankstesniu ketvirčiu	ankstesnių metų atitinkamu ketvirčiu	
Šalies ūkis	850,8	1,4	7,2	667,3	1,3	8,3	1 226 833	-0,3	0,8	–
Akmenės r. sav.	751,9	-0,5	2,6	599,5	-0,4	4,6	4 337	0,2	-1,2	19

Alytaus m. sav.	773,8	1,4	7,7	614,5	1,2	9,2	19 972	-0,6	-0,3	15
Alytaus r. sav.	695,0	1,7	5,7	560,5	1,4	7,9	4 054	-0,8	7,9	34
Anykščių r. sav.	671,0	0,9	6,2	544,1	0,8	8,5	5 122	0,2	1,0	44
Birštono sav.	718,8	3,0	11,5	576,8	2,5	12,9	1 454	0,9	18,5	26
Biržų r. sav.	676,2	2,3	1,9	547,7	2,0	4,5	5 161	-0,5	-1,9	42
Druskininkų sav.	688,1	3,2	6,2	555,8	2,7	8,4	7 429	1,2	2,2	38
Elektrėnų sav.	829,7	3,7	5,8	652,8	3,2	7,1	8 790	-0,8	1,5	7
Ignalinos r. sav.	719,6	2,8	11,4	577,4	2,4	12,9	3 565	-0,2	-1,4	25
Jonavos r. sav.	831,9	1,7	5,5	654,3	1,5	6,8	11 627	-0,3	-0,5	6
Joniškio r. sav.	707,5	5,0	10,1	569,1	4,2	11,8	4 927	-0,7	-3,0	30
Jurbarko r. sav.	635,0	-0,2	-0,8	519,4	-0,2	2,4	5 516	0,8	-1,0	54
Kaišiadorių r. sav.	753,6	3,0	8,0	600,6	2,5	9,6	8 875	-0,3	0,6	17
Kalvarijos sav.	617,8	2,0	4,3	507,6	1,7	7,2	1 592	-1,7	1,4	59
Kauno m. sav.	863,2	1,7	7,5	675,8	1,5	8,5	171 525	-0,6	0,5	3
Kauno r. sav.	803,6	2,6	6,7	634,9	2,2	8,1	28 868	0,1	5,3	12
Kazlų Rūdos sav.	786,1	-1,9	4,0	622,9	-1,6	5,7	2 914	-1,7	-2,1	13
Kėdainių r. sav.	825,3	2,9	4,7	649,8	2,5	6,1	13 646	-0,6	-2,5	10
Kelmės r. sav.	655,2	2,2	4,9	533,2	1,9	7,4	4 769	-0,3	0,0	50
Klaipėdos m. sav.	891,0	1,6	5,4	694,8	1,4	6,5	78 504	-0,1	1,6	2
Klaipėdos r. sav.	752,9	0,1	3,3	600,2	0,1	5,2	18 195	1,4	7,6	18
Kretingos r. sav.	671,8	0,7	2,5	544,6	0,6	5,1	9 245	-0,6	3,0	43
Kupiškio r. sav.	653,1	0,8	7,2	531,8	0,7	9,5	3 699	-0,7	-3,3	51
Lazdijų r. sav.	646,6	2,3	10,0	527,3	2,0	12,1	2 758	-1,1	-4,0	52
Marijampolės sav.	710,4	1,3	5,2	571,1	1,1	7,3	19 937	0,3	3,1	29
Mažeikių r. sav.	827,5	2,7	10,7	651,3	2,3	11,6	18 092	-0,4	2,2	8
Molėtų r. sav.	636,3	1,3	3,5	520,3	1,1	6,3	3 578	-1,9	-7,0	53
Neringos sav.	702,1	-1,0	7,5	565,4	-0,8	9,4	1 648	14,4	2,2	31
Pagėgių sav.	745,8	2,5	5,4	595,3	2,1	7,3	2 469	-1,1	-2,5	21
Pakruojo r. sav.	714,6	7,0	6,1	573,9	5,9	8,1	4 956	0,1	0,1	27
Palangos m. sav.	634,6	-0,1	5,3	519,1	-0,1	7,9	5 972	7,6	0,9	55
Panevėžio m. sav.	825,5	4,9	8,8	649,9	4,3	9,9	37 822	-0,3	0,5	9
Panevėžio r. sav.	679,6	4,5	3,9	550,0	3,8	6,4	8 082	-0,4	-5,1	41
Pasvalio r. sav.	692,2	3,2	7,3	558,6	2,7	9,3	5 357	-0,1	-0,7	36
Plungės r. sav.	723,9	4,5	11,1	580,4	3,8	12,6	9 956	0,0	0,1	23
Prienų r. sav.	668,6	2,4	6,0	542,4	2,0	8,3	5 036	-0,8	1,0	45

Radviliškio r. sav.	661,7	1,7	6,6	537,7	1,4	8,9	7 689	-0,1	6,5	47
Raseinių r. sav.	693,6	3,4	7,5	559,6	2,9	9,5	7 604	-0,3	-0,4	35
Rietavo sav.	776,6	4,4	19,7	616,4	3,8	20,0	1 646	-1,7	-2,0	14
Rokiškio r. sav.	699,8	1,8	4,8	563,8	1,5	7,0	7 740	0,1	-0,6	33
Skuodo r. sav.	628,6	0,5	2,7	515,0	0,4	5,6	2 483	-2,0	-2,3	57
Šakių r. sav.	687,2	4,3	8,2	555,2	3,6	10,2	6 093	0,3	0,7	39
Šalčininkų r. sav.	621,0	-0,2	6,1	509,8	-0,2	8,8	5 779	-0,2	1,9	58
Šiaulių m. sav.	754,6	1,5	5,6	601,3	1,3	7,3	52 115	0,6	2,5	16
Šiaulių r. sav.	688,2	3,7	6,6	555,8	3,1	8,7	8 962	0,1	2,3	37
Šilalės r. sav.	661,2	1,0	1,2	537,4	0,9	4,0	4 821	0,6	0,8	48
Šilutės r. sav.	684,8	0,9	5,5	553,6	0,8	7,8	9 746	0,2	0,9	40
Širvintų r. sav.	700,3	2,4	12,2	564,1	2,0	13,8	2 885	-0,7	4,0	32
Švenčionių r. sav.	662,8	1,3	2,6	538,5	1,1	5,3	6 147	0,9	-3,8	46
Tauragės r. sav.	714,3	4,6	7,4	573,8	3,9	9,3	10 935	-1,2	-1,4	28
Telšių r. sav.	728,5	0,0	6,3	583,5	0,0	8,1	12 780	-0,1	-0,7	22
Trakų r. sav.	848,7	2,3	12,2	665,8	2,0	12,9	8 170	-1,1	-0,8	4
Ukmergės r. sav.	722,2	3,0	5,8	579,1	2,6	7,7	9 548	-0,9	2,2	24
Utenos r. sav.	750,9	2,1	7,2	598,8	1,8	8,8	13 969	-0,7	-1,0	20
Varėnos r. sav.	661,0	0,7	0,8	537,2	0,6	3,6	5 484	1,2	0,5	49
Vilkaviškio r. sav.	634,0	4,0	6,1	518,7	3,3	8,7	6 409	-0,5	-0,1	56
Vilniaus m. sav.	966,1	0,6	8,2	746,3	0,6	8,7	448 111	-0,6	0,3	1
Vilniaus r. sav.	810,8	2,7	8,4	639,9	2,4	9,6	27 622	-0,2	6,5	11
Visagino sav.	837,1	0,6	2,9	657,9	0,6	4,4	7 649	-0,4	-2,1	5
Zarasų r. sav.	595,4	0,9	0,5	492,3	0,7	4,0	2 996	-2,6	-6,8	60

¹ Be individualių įmonių.

² Pagal mažėjančią tvarką surūšiuotą reikšmių eilutę.

Vidutinis darbuotojų skaičius 2017 m. trečiąjį ketvirtį sumažėjo

Vidutinis darbuotojų skaičius šalies ūkyje 2017 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su antruoju, sumažėjo 3,8 tūkst. (0,3 proc.). Tai lėmė sumažėjęs darbuotojų skaičius beveik visose apskrityse: nuo 0,1 proc. Marijampolės iki 0,7 proc. Utenos. Alytaus apskrityje vidutinis darbuotojų skaičius beveik nepakito.

Trečiąjį ketvirtį vidutinis darbuotojų skaičius sumažėjo daugelyje (40) savivaldybių – nuo 0,1 proc. iki 2,6 proc., likusiose (19) išaugo nuo 0,1 proc. iki 14,4 proc., o Plungės rajone vidutinis darbuotojų skaičius 2017 m. trečiąjį ketvirtį beveik nepakito.

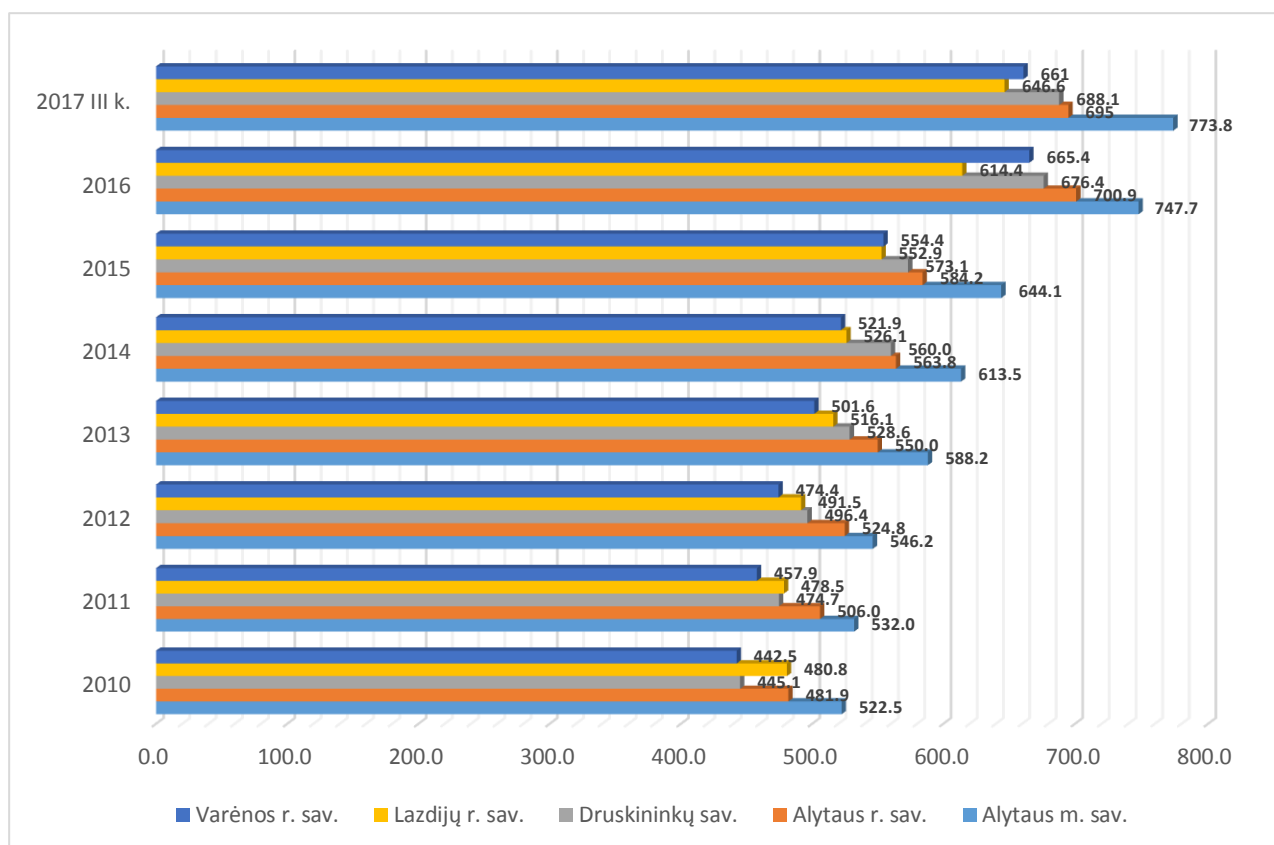
Per metus (2017 m. trečiąjį ketvirtį, palyginti su 2016 m. trečiuoju ketvirčiu) vidutinis darbuotojų skaičius šalies ūkyje išaugo 9,8 tūkst. (0,8 proc.). Darbuotojų skaičius padidėjo visose apskrityse, išskyrus Utenos, Tauragės ir Panevėžio, kuriose sumažėjo atitinkamai 2,1, 1, ir 0,8 proc.

Per metus vidutinis darbuotojų skaičius padidėjo 33 savivaldybėse, labiausiai – Birštono (18,5 proc.), o sumažėjo 27 savivaldybėse, daugiausia – Molėtų (7 proc.).

4 lentelė

Vidutinis darbuotojų¹ skaičius ir jo pokytis pagal apskritis 2017 m. trečiąjį ketvirtį

	Darbuotojų skaičius	Pokytis procentais, palyginti su	
		ankstesniu ketvirčiu	ankstesnių metų atitinkamu ketvirčiu
Šalies ūkis	1 226 833	-0,3	0,8
Alytaus apskritis	39 698	0,0	0,8
Kauno apskritis	248 636	-0,5	0,9
Klaipėdos apskritis	125 792	0,6	2,4
Marijampolės apskritis	36 945	-0,1	1,6
Panevėžio apskritis	67 862	-0,3	-0,8
Šiaulių apskritis	87 755	0,3	2,0
Tauragės apskritis	23 742	-0,3	-1,0
Telšių apskritis	42 474	-0,3	0,6
Utenos apskritis	36 879	-0,7	-2,1
Vilniaus apskritis	517 051	-0,6	0,7

¹ Be individualių įmonių.**13 pav.** Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Alytaus regiono savivaldybėse, Eur

Šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017
Nepaisant spartaus darbo užmokesčio augimo, jis išlieka 3–4 kartus mažesnis nei vidutiniškai ES. Tai lemia žemas darbo našumas, vienos mažiausių ES vienetinės darbo sąnaudos, žemas kainų lygis.

Alytaus rajono savivaldybėje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2016 m. buvo 700,9 Eur, t. y. 116,7 Eur (20 proc.) daugiau negu 2015 metais, tačiau 121,9 Eur mažiau negu Lietuvos vidurkis 2016 metais. Lyginant visas Alytaus regiono savivaldybes, akivaizdžiai pastebima, kad už

Alytaus rajone dirbančius darbuotojus mažiau uždirbo Lazdijų ir Varėnos rajonuose ir Druskininkuose dirbantys asmenys (žr. 13 pav.). Ta pati tendencija išlieka ir 2017 m. III ketvirtyje.

Socialinė apsauga.

Siekiant sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ir stiprinti gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį, savivaldybė vykdo valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) ir savarankiškas savivaldybės socialinės paramos funkcijas: skiriant ir mokant įvairias socialines išmokas bei organizuojant socialinių paslaugų teikimą. 2016 m. socialinei paramai skirta 6 mln. Eur.

Socialinės išmokos. 2016 metais išmokėta 5,2 mln. Eur įvairių socialinių išmokų 4620 asmenų. Daugiausia lėšų skirta šalpos išmokų gavėjams (3,5 mln. Eur) ir piniginei socialinei paramai nepasiturintiems gyventojams (socialinėms pašalpoms ir kompensacijoms mokėti prireikė beveik 1 mln. Eur).

Vienartinė piniginė parama. 2016 metais iš savivaldybės biudžeto lėšų 36,3 tūkst. Eur skirta šeimoms, dėl įvairių priežasčių (gaisro, stichinės nelaimės, ligos ir pan.) patekusioms į sunkią materialinę padėtį. Piniginė parama, atsižvelgiant į savivaldybės ir seniūnijų Piniginės socialinės paramos teikimo komisijų siūlymus, suteikta 343 šeimoms. Buvo remiami ir gerai besimokantys rajono studentai bei mokiniai. 2016 m. paramą gavo 24 aukštosiose bei profesinėse mokyklose besimokantys jaunuoliai. Iš viso studentams ir mokiniams išmokėta 8 tūkst. Eur.

Socialinės paslaugos

5 lentelė

Duomenys apie suteiktas socialines paslaugas 2016 metais

Paslaugos	2016 m. (tūkst. Eur)	Gavėjų skaičius
Senyvo amžiaus asmenų ir neįgalųjų socialinė globa institucijoje	524,76	93
Vaikų socialinė globa institucijoje	113,97	27
Pagalba į namus senyvo amžiaus ir neįgaliesiems asmenims	42,9	41
Socialinės priežiūros paslaugos neįgaliesiems institucijoje	28,3	180
Socialinės priežiūros paslaugos socialinės rizikos šeimoms	115,3	135 šeimos, 305 vaikai
Laikino apnakvindinimo paslaugos socialinės rizikos asmenims	2,8	5
Parama maisto produktais	5,1	3900
Specialaus transporto paslaugos	0,5	65
Asmens higienos ir priežiūros paslaugos	5,5	775

Išlaidos socialinėms paslaugoms sudarė 833,5 tūkst. Eur. 2016 m. socialinės paslaugos suteiktos 5312 asmenų. Daugiausia lėšų (524,76 tūkst. Eur) panaudota senyvo amžiaus asmenų ir neįgalųjų socialinei globai stacionariose socialinės globos įstaigose, t. y. Miroslavo globos namuose, Pivašiūnų globos namuose, Rumbonių parapijos grupinio gyvenimo namuose, kitų savivaldybių ar valstybės globos namuose, finansuoti. Šiose įstaigose 2016 m. gyveno ir gavo socialinės globos paslaugas 93 asmenys. 41 senyvo amžiaus asmeniui bei neįgaliesiems socialinės priežiūros paslaugas lankomosios priežiūros darbuotojai teikė jų namuose, išlaidos pagalbai į namus 42,9 tūkst. Eur.

65 rajono žmonės su negalia pasinaudojo specialaus transporto paslaugomis. Jie buvo vežami į gydymo, reabilitacijos įstaigas, kultūros, sporto renginius.

Alytaus rajone vykdoma Būsto pritaikymo žmonėms su negalia programa. 2016 m. būstai pritaikyti 5 neįgaliesiems rajono gyventojams. Šiam tikslui skirta 18,5 tūkst. Eur (13 tūkst. Eur iš valstybės biudžeto, 5,5 tūkst. Eur iš savivaldybės biudžetų lėšų). Neįgalieji, turintys specialiųjų poreikių, buvo aprūpinti techninės pagalbos priemonėmis. 2016 m. tokia pagalba buvo suteikta 98 asmenims.

Socialinės rizikos šeimoms teikiamos socialinės priežiūros paslaugos. 2016 m. socialinės paslaugos suteiktos 135 šeimoms, 305 jose augantiems vaikams.

Igyvendindama Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo nuostatas, savivaldybės administracija organizavo maisto produktų išdalijimą labiausiai nepasiturintiems asmenims. Paramą maisto produktais gavo 3900 rajono gyventojų, išdalinta 82 tonos maisto produktų.

Savivaldybės administracija vykdo socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų (toliau – projektai) administravimo funkciją. 2016 metais savivaldybės administracija organizavo projektų vertinimą bei atranką, skyrė lėšų ir finansavo projektus, kontroliavo projektų įgyvendinimą. Finansuoti 4 projektai, projektams įgyvendinti skirta 38,6 tūkst. Eur (35,1 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšos, 3,5 tūkst. Eur savivaldybės biudžeto lėšos), socialinės reabilitacijos paslaugomis pasinaudojo 169 neįgalieji ir jų šeimų nariai.

Nuo 2016 m. spalio mėnesio 10 vietos bendruomenių pradėjo teikti asmens higienos ir priežiūros (dušo, skalbimo) paslaugas, kurias finansuoja Alytaus rajono savivaldybė. Per 3 mėnesius dušo ir skalbimo paslaugomis pasinaudojo 775 asmenys, neturintys galimybių savo namuose naudotis dušu ir (ar) skalbykle, panaudota 5,5 tūkst. Eur savivaldybės biudžeto lėšų.

Sveikatos apsauga.

Siekiant užtikrinti kokybišką Alytaus rajono savivaldybės gyventojų asmens ir visuomenės sveikatos priežiūrą, sveikatos politikos įgyvendinimas vykdomas savivaldybės lygiu. Siekiama efektyviai formuoti sveikatos priežiūros sistemą, gerinant sveikatos priežiūros paslaugų praeinamumą, kokybę ir pacientų saugą, tikslingai paskirstant lėšas asmens ir visuomenės sveikatos priežiūrai, siekiant mažinti sveikatos netolygumus rajone.

Pagrindiniai tikslai – gyventojų sveikatos stiprinimas, mirtingumo mažinimas, gyvenimo kokybės gerinimas ir sveikatos santykių teisumas.

Visi gyventojai turi teisę siekti kuo aukštesnio savo sveikatos lygio, tiesiogiai įtakojančio ne tik individo, bet ir artimos aplinkos ir net valstybės gerbuvį. Be galo svarbu mažinti išvengiamo mirtingumo (mirtingumą, nulemtą ligų ar būklių, kurių galima išvengti) mastus, taikant žinomas ir efektyvias prevencines, diagnostikos ir / ar gydymo priemones, kurios kasmet tobulėja.

Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenys leidžia stebėti, kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, įvertinant ją, Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, ir kokių intervencijų / priemonių reikia imtis, siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus.

Pagrindinių rodiklių sąrašo analizė ir interpretavimas („Šviesoforo“ kūrimas) kasmet atliekamas lyginant praėjusių metų Alytaus rajono savivaldybės gyventojų sveikatos stebėsenos rodiklius su Lietuvos vidurkiu. 2016 m. duomenimis, didžioji dauguma visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių atitiko Lietuvos vidurkį, t. y. nepateko į savivaldybių dešimtuką, kuriose fiksuojama prasčiausia stebimo rodiklio situacija tarp visų Lietuvos savivaldybių. Lyginant su praėjusiais metais, pailgėjo vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, sumažėjo mirtingumas dėl išorinių priežasčių, kraujotakos sistemos ligų ir piktybinių navikų, didesnė tikslinės grupės gyventojų dalis pasinaudojo galimybe dalyvauti prevencinėse programose. Vertinant moksleivių burnos sveikatos būklę, pastebėta, kad praėjusiais metais prasčiausias tarp visų Lietuvos savivaldybių buvęs mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas (KPI), 2016 m. sumažėjo perpus ir atitiko Lietuvos

vidurkį. Tokie rezultatai džiugina ir teikia viltį, kad kasmet, taikant efektyvias prevencijos priemones bus pasiekti dar geresni rezultatai sveikatos stiprinimo srityje.

2016 m. savivaldybės teritorijoje veiklą tęsė pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikianti viešoji įstaiga Alytaus rajono pirminės sveikatos priežiūros centras (iki 2016 metų gegužės mėnesio veikusi VšĮ Miroslavo ambulatorija 2016 metais buvo reorganizuota ir prijungta prie VšĮ PSPC), visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas teikianti savivaldybės biudžetinė įstaiga Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras bei skubiosios medicinos paslaugas teikianti VšĮ Alytaus rajono greitosios pagalbos stotis, buvo teikiamos kitos iš savivaldybės biudžeto finansuojamos paslaugos.

Asmens sveikatos priežiūros įstaigos sutarties pagrindu finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF). Vadovaujantis Vilniaus teritorinės ligonių kasos duomenimis, prisirašiusių prie savivaldybės gydymo įstaigų (viešųjų Alytaus rajono savivaldybės ir privačios įstaigos „Disolis“) gyventojų skaičius 2017-01-31 dienos duomenimis – 19 671 asmenys.

Alytaus rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stotis paslaugas teikia trijų savivaldybių gyventojams: Alytaus miesto ir rajono bei Lazdijų rajono. Lietuvos statistikos departamento duomenis 2016-01-01 Alytaus mieste gyveno 54431 gyventojas, Alytaus rajone – 26831 gyventojas. Lazdijų rajone gyveno 20438 gyventojai. Iš viso greitosios medicinos paslaugos buvo teikiamos 101 700 Alytaus miesto ir Alytaus bei Lazdijų rajonų gyventojų, tai 1853 gyventojais mažiau negu 2015-01-01. Iš viso greitoji medicinos pagalba buvo teikta 23 831 pacientui, tai yra 341 kvietimu arba 1,5 proc. daugiau negu 2015 m. Vidutinis kreipimūsi rodiklis 2016 m. buvo 67 kvietimai per parą. Iš viso 1000-čiui Alytaus miesto bei Alytaus ir Lazdijų rajonų gyventojų teko 241 kvietimas. Į stacionarių asmens sveikatos priežiūros įstaigų priėmimo skyrių tolimesniam gydymui ir diagnozės patikslinimui buvo pervežti 16798 pacientai, tai sudarė 70,5 % visų pacientų, kuriems buvo teikta medicinos pagalba. Įstaiga dirbo sėkmingai, brigados pasiekė itin gerus operatyvumo rezultatus už kuriuos buvo skatinamos vienkartinėmis išmokomis.

Siekiant gerinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą 2016 metais buvo pradėtas renovuoti VšĮ PSPC Daugų ambulatorijos pastatas Dauguose, kuriame atliktas einamasis remontas. Atnaujinus ambulatorijos erdves tikimasi pagerinti ambulatorinių paslaugų apimtį, kokybę, efektyvumą ir prieinamumą Daugų seniūnijos gyventojams bei pagerinti medicinos personalo darbo sąlygas.

2016 metų pabaigoje Alytaus rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras pradėjo vykdyti projektą „Integrali pagalba į namus Alytaus rajone“, kurio tikslas teikti integralios pagalbos, t. y. slaugos ir socialinių paslaugų visumos paslaugas namuose. Teikiant šias paslaugas asmeniui tenkinami slaugos ir socialinių paslaugų poreikiai, teikiama nuolatinė kompleksinė specialistų pagalba ir priežiūra. Integrali pagalba teikiama komandos principu, kurią sudaro: socialinis darbuotojas ir jo padėjėjai, slaugytojas ir jo padėjėjai, masažistas, kineziterapeutas, ergoterapeutas.

Kokybiškos visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos visų amžiaus grupių rajono gyventojams, kaip ir ankstesniais metais, teikiamos per Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biurą, kuris įgyvendina savivaldybės savarankiškas ir valstybines visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas pagal šalyje ir savivaldybėje nustatytus ir patvirtintus visuomenės sveikatos priežiūros prioritetus, tikslus ir uždavinius.

Visuomenės sveikatos biuras rūpinasi gyventojų sveikata, propaguoja sveikos gyvensenos įgūdžius, moko gyventojus vertinti rizikos veiksnius, teikia informaciją apie prevencines priemones ir jų pritaikymo galimybes, siekia mažinti sergamumą (ypač lėtinių neinfekcinių, užkrečiamųjų ligų profilaktikai) bei didinti fizinį aktyvumą.

2016 m. biuras įgyvendino įvairias visuomenės sveikatos mokymo / ugdymo bei konsultacijų priemones, kurios buvo pritaikytos daugiau nei 20 tūkst. kartų.

Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras kartu su partneriais (Lazdijų rajono, Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos biurais, Kalvarijos savivaldybės administracija) 2016 įgyvendino projektą „Sveikatos priežiūros paslaugų teikimo mokyklose ir

ikimokyklinio ugdymo įstaigose gerinimas Lazdijų rajono, Druskininkų, Alytaus rajono ir Kalvarijos savivaldybėse“, pagal kurį buvo atnaujinti bei aprūpinti veiklai reikalingomis priemonėmis septyni Alytaus rajono ugdymo įstaigose (visose gimnazijose bei Simno žemės ūkio mokykloje) esantys visuomenės sveikatos priežiūros kabinetai. Keturiuose sveikatos kabinetuose buvo atlikti remonto darbai, visi septyni aprūpinti baldais, biuro įranga, sveikatos rizikos veiksnių vertinimo priemonėmis. Įgyvendinus šį projektą biuro kolektyvo vizija skleisti sveikatos žinias praktiškai rodant, o ne remiantis tik teorinėmis žiniomis, buvo realizuota: visi sveikatos kabinetai buvo aprūpinti sveikatos mokymo priemonėmis, kurios sveikatos mokymo procesą padarė patrauklesnį, įdomesnį ir labiau prieinamą.

Siekiant kuo arčiau prie asmens priartinti paslaugas, kurios padeda psichologinių krizių atvejais, 2016 metų pabaigoje Savivaldybės taryba pritarė psichosocialinės pagalbos specialistų (psichologų ir socialinių darbuotojų) etatų steigimui Visuomenės sveikatos biure. 2017 m. įdarbintas psichologas, teikiantis konsultacines paslaugas problemų turintiems įvairių amžiaus grupių rajono gyventojams pačioje įstaigoje ir išvažiuojamuose susitikimuose (seniūnijose, mokyklose).

Kitos sveikatos priežiūros programos ir paslaugos

Visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa

Viena iš savivaldybės savarankiškųjų funkcijų – savivaldybės visuomenės sveikatos specialiosios rėmimo programos rengimas ir įgyvendinimas. 2016 metais siekiant tikslingai, kryptingai organizuoti ir užtikrinti visuomenės sveikatos specialiosios rėmimo programos vykdymą, pagal šią programą, sutarties pagrindu, tarp projekto vykdytojų ir savivaldybės administracijos direktoriaus, buvo finansuota 13 projektų.

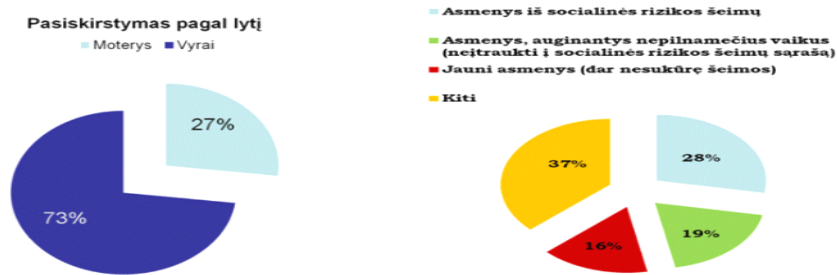
Projektai įvairiapusiai, apimantys visas gyventojų grupes, įvairūs pagal veiklas ir vykdymo būdus, atitinka vertinimo kriterijus ir savivaldybės prioritetines sveikatos kryptis: vaikų ir jaunimo sveikata, lėtinių neinfekcinių ligų ir traumų prevencija, sveikos mitybos ugdymas, fizinio aktyvumo skatinimas, psichinės sveikatos gerinimas. Visi projektų vykdytojai projektams skirtas lėšas įsisavino, užsibrėžtus vertinimo kriterijus įvykdė sėkmingai.

Dantų protezavimo paslaugos teikimas

Gyventojams nemokama dantų protezavimo paslauga kompensuojama teisės aktais nustatyta tvarka iš privalomojo sveikatos draudimo fondo, tačiau eilėje reikia laukti vidutiniškai 3,5 metų. Siekiant sumažinti gyventojų, laukiančių dantų protezavimo paslaugų eilę 2016 metais buvo skiriami papildomi asignavimai dantų protezavimo paslaugoms suteikti. Protezavimo protezavimo paslauga pasinaudojo 31 Alytaus rajono savivaldybės gyventojas.

Priklausomybių mažinimo programa

2017 m. toliau sėkmingai įgyvendinama Alytaus rajono savivaldybės priklausomybių mažinimo programa, kurios pagrindinis tikslas – padidinti savivaldybės gyventojų galimybes gydytis nuo priklausomybės ligų. 2016 m. programa pasinaudojo 62 asmenys: 11 moterų ir 51 vyras. Visiems programos dalyviams buvo suteiktos paslaugos dėl priklausomybės alkoholiui. Bendromis medikų, socialinių darbuotojų, bendruomenių narių ir programos dalyvių bei jų šeimų narių pastangomis per penkerius programos vykdymo metus daugiau nei trisdešimčiai programos dalyvių pavyko pasiekti teigiamų pokyčių jų gyvenime: įsidarbinta arba neprarastas darbas, pagerintos buities sąlygos, nekeliami vaikų priežiūros apribojimo klausimai ir pan. Visų metų atkryčių dinamika – iki 40 proc.

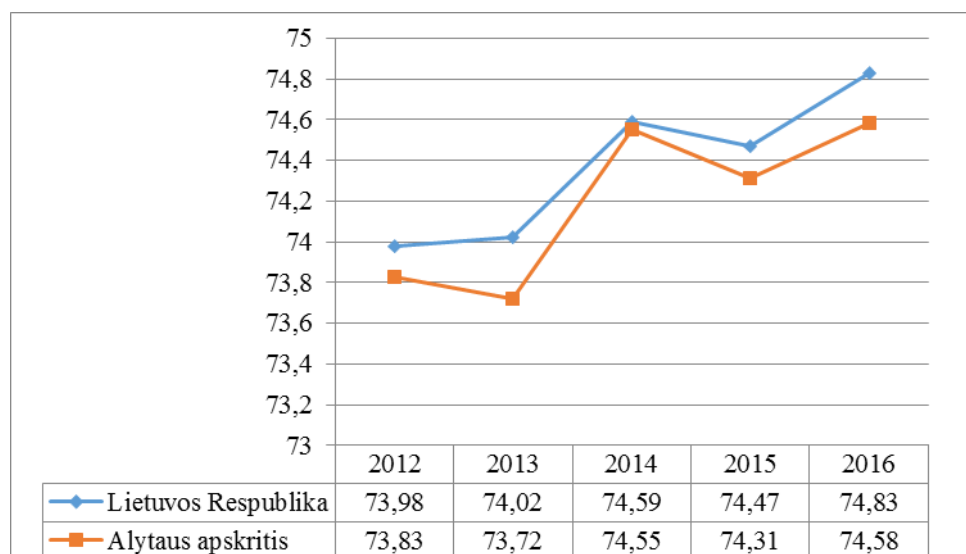

14 pav. Priklausomybių mažinimo programos dalyvių pasiskirstymas pagal lytį ir šeimyninę padėtį

Užtikrinant kokybiškas ir gyventojams prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas savivaldybėje taip pat buvo vykdomos triukšmo prevencijos priemonės, maudyklų stebėseną, koordinuojamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas, aktyviai dalyvaujama skleidžiant tikslią informaciją savivaldybės gyventojams tiek asmens, tiek ir visuomenės sveikatos apsaugos srityse.

Vienas iš pagrindinių rodiklių, apibūdinančių šalies ar regiono sveikatos sistemos būklę, yra vidutinė gyvenimo trukmė. Tai rodiklis, parodantis bendrą rizikos veiksnių poveikį, ligų paplitimą, intervencijų ir gydymo veiksmingumą. Šis rodiklis apskaičiuojamas naudojant gyvenimo lenteles, kuriose pateiktas mirtingumas tam tikrame amžiuje.

2016 m. vidutinė tikėtina (vyrų ir moterų bendrai) gyvenimo trukmė Alytaus rajone buvo 74,8 metai ir atitiko Lietuvos vidurkį, kuris buvo 74,9 metai. 2012–2016 metų laikotarpiu vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė Alytaus apskrityje 2016 m. pailgėjo beveik 1 metais (1 pav.).

15 pav. Vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės pokytis Alytaus apskrityje 2012–2016 metais

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Lietuvos gyventojų mirties priežasčių struktūra jau daugelį metų išlieka nepakitusi. Trys pagrindinės mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys, 2016 m. sudarė 83,6 proc. Lietuvoje visų mirties priežasčių, 87,2 proc. – Alytaus rajone. Daugiausia Alytaus rajono gyventojų (278 asm.), kaip ir praėjusiais, 2015 metais, mirė nuo kraujotakos sistemos ligų. Tai sudarė daugiau nei pusę, 62,3 proc. visų mirties atvejų. Dėl šios sistemos ligų mirė 110 vyrų ir 168 moterys. Abiejų lyčių tarpe mirtys dėl kraujotakos sistemos ligų sudarė didžiausią dalį visų mirčių struktūroje.

Siekiant mažinti mirtingumą dėl pagrindinių mirties priežasčių, gerinti gyventojų sveikatos rodiklius būtina užtikrinti visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą, toliau aktyviai didinti gyventojų informuotumą sveikatos stiprinimo srityse.

KULTŪRA. Siekiama gerinti gyventojų informacinį, kultūrinį aptarnavimą, išsaugoti ir plačiau panaudoti regiono kultūrinį savitumą, užtikrinant kultūros įstaigų veiklą, ugdyti visuomenės kultūrinį, pilietinį bei visuomeninį aktyvumą, tradicinės religinės bendruomenės skatinimas, formuoti ir įgyvendinti savivaldybės kultūros politiką bei atlikti visus veiksmus, susijusius su savivaldybės teigiamo įvaizdžio formavimu.

Kultūros projektų finansavimui skirta 34 800 Eur (svarbiausiems bei tradiciniams rajono renginiams, valstybinėms ir kalendorinėms datoms pažymėti, meno mėgėjų kolektyvams skatinti, leidybai).

- ☐ Įgarsintas 41 rajono renginys. Naudota savivaldybės lauko mobili garso ir šviesos technika, mobili scena – 6 renginiuose.
- ☐ Kuruota, koordinuota Daugų ir Simno kultūros centrų (DKC ir SKC), nuo liepos 1 dienos Alytaus rajono savivaldybės kultūros centro, viešosios bibliotekos veikla, rajoninės šventės, renginiai, parodos, tautodailininkų, amatininkų parodos-mugės.

6 lentelė

Alytaus r. Daugų ir Alytaus r. Simno kultūros centrų veikla

Pavadinimas	Meno mėgėjų kolektyvai (su būreliais)	Kolektyvų veikloje dalyvauja dalyvių	Suorganizuota renginių (parodų, švenčių, diskotekų, išvykų ir t. t.)	Lankytojų skaičius renginiuose	Kultūros plėtros programos lėšomis finansuoti projektai
DKC ir filialai	43	372	400	55 609	13
SKC ir filialai	32	241	208	15014	13

Daugų kultūros ir Simno kultūros centrai be Savivaldybės tarybos skirtų lėšų, vykdydami veiklą, surinko specialiųjų lėšų, rado rėmėjų.

7 lentelė

DKC ir SKC specialiosios lėšos 2016 m.

Pavadinimas	Savivaldybės biudžeto lėšos	Surinkta specialiųjų lėšų	Projektų finansavimas	Rėmėjų lėšos
DKC ir filialai	160 400 Eur	4 444 Eur	18 052 Eur	2 400 Eur
SKC ir filialai	135 364,54 Eur	3 625,65 Eur	7 984 Eur	992 Eur

8 lentelė

Alytaus rajono viešosios bibliotekos veikla

Pavadinimas	Skyriai ir filialai	Registruoti vartotojai	Apsilankė	Išduota fiz. vnt. dokumentų	Dokumentų fonde
Viešoji biblioteka (VB) ir filialai	3 skyriai, 32 filialai	Iš viso 13414 Iš jų: VB – 6441	Iš viso 235282 Iš jų:	Iš viso 474146 Iš jų:	Iš viso 363462 Iš jų:

		Daugų, Simno, kaimų filialuose – 6973	VB – 104913 Daugų, Simno, kaimų filialuose – 130369	VB – 316269 Daugų, Simno, kaimų filialuose – 157877	VB – 104727 Daugų, Simno, kaimų filialuose – 258735
--	--	--	---	---	---

9 lentelė

Viešosios bibliotekos lėšos

Savivaldybės biudžeto lėšos	Surinkta spec. lėšų	Projektų, programų finansavimas	Rėmėjų lėšos (tarp jų 2 proc.)	Kultūros ministerijos lėšos
518 667 Eur	2 296,68 Eur	3 142,34 Eur	494,01 Eur	20 724 Eur

Savivaldybės inicijuojami ir koordinuojami įvairūs renginiai:

Tradicioniai renginiai. Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos minėjimui skirti renginiai, Žolinės Pivašiūnuose, įteiktos nominacijos „Metų geriausieji“, Vasaros sezono atidarymo šventė ir Tarptautinė vaikų gynimo diena, gausių šeimų konferencija, renginiai rugsėjo 1 d. paminėti, daug žiūrovų ir dalyvių sulaukia „Simno kermošius“. Kasmet Alytaus rajono savivaldybėje minima Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena, dalyvaujama tradicinėje Alytaus apskrities žemdirbių šventėje-mugėje „Dzūkų turtai“.

Kalendorinės ir atmintinos šventės. Kasmet rajono kultūros darbuotojai pagerbiami Kultūros darbuotojų dienos renginyje, organizuojama vietos savivaldos diena. Alytaus rajono savivaldybė kasmet organizuoja Lietuvos kariuomenės dienai skirtus renginius ir minėjimus. Tęsiant gražią tradiciją, Tarptautinės pagyvenusių žmonių dienos proga savivaldybė rajono senjorus pakviečia į popietę „Kviečiu puodelio arbatos“, organizuojama Užgavėnių šventė, Joninės. Šiais metais įvyko pirmojo meilės baladžių, sonetų ir odžių miuziklo „Mūza ir Dainius“, pastatyto rajone, premjera. Įgyvendintas ir pristatytas visuomenei Alytaus rajono savivaldybės administracijos vykdytas projektas „Modernaus, tvaraus ir šiuolaikiško Alytaus rajono savivaldybės įvaizdžio kūrimas, populiarinant rajono socialinį, ekonominį ir kultūrinį gyvenimą“.

2017 m. ypatingi buvo Punios miesteliui, kadangi buvo Mažoji kultūros sostinė 2017.

Apie savivaldybės renginius informuojama visuomenė žiniasklaidos priemonėmis: spaudoje, radijuje, televizijoje, interneto naujienų portaluose, savivaldybės interneto, socialiniuose tinklapiuose.

Technologiniai veiksniai.

Į gamybą orientuotos inovacinės veiklos efektyvumą labiausiai lemia technologiniai pasikeitimai, kurie nuolat vyksta išorinėje aplinkoje. Neįvertinus minėto veiksnio, inovacinės veiklos rezultatas gali tapti nekonkurentiškas. Pabrėžtina ir tai, kad itin daug reikšmės inovacinei veiklai turi intelektinis potencialas – informacija. Plinta daugybė esamų ir vis naujai atsirandančių kanalų, padeda laiku ir deramai įvertinti technologinius veiksnius (naujos technologijos, medžiagos, technika). Nesugebėti laiku reaguoti į nuolat vykstančius pasikeitimus inovacinei veiklai gali būti pražūtinga.

Ilgalaikėje perspektyvoje svarbiausias ir patikimiausias Lietuvos ekonomikos augimo šaltinis yra žinios, technologijos ir žmonių ištekliai. Tokią išvadą lemia dvi priežastys.

Pirma, Lietuvos vietinė rinka yra labai maža, o jos tradicinių produktų eksporto rinkos taip pat yra ribotos arba jose yra stipri konkurencija. Dėl šios priežasties, eksporto nevykdančios įmonės, šiuo, globalinės krizės laikotarpiu susidūrė su itin didelėmis problemomis ir dauguma jų priverstos bankrutuoti arba reorganizuoti savo veiklą.

Antra, Lietuvoje jau senokai pasibaigė periodas, kai verslo įmonės galėjo palyginti nesunkiai, gaminant standartinius produktus, be didesnių pastangų ar taikant gana elementarius verslo organizavimo metodus gauti pelną. Šiuo sunkiu periodu, kai ekonomikos nuosmukis pasiekė

apogėjų, siekiant sėkmingai plėtoti ir vystyti verslą, jau reikia išsiugdyti tokias kokybes, kurios siejasi su sėkmingos konkurencijos veiksniais. Norint įsitvirtinti naujose rinkose, Lietuvai reikia naujų technologijų ir inovacijų.

Pagrindinės Alytaus rajono problemos – didžiųjų įmonių žlugimas. Vietoj žlugusių didžiųjų įmonių kūrėsi smulkusis ir vidutinis verslas. Didžioji dalis Alytaus rajono įmonių stengėsi vykdyti inovacines veiklas: kūrė naujus ir tobulino esamus produktus, diegė naujas ir modernias technologijas, pažangius vadybos metodus, kokybės valdymo sistemas. Dalis įmonių ir toliau planuoja investuoti į inovacijų diegimą. Pagrindinis veiksnys, skatinantis inovacijų diegimą versle, – išaugęs įmonės konkurencinis pranašumas, kuris suteikia stiprų pagrindą sparčiai inovacijų plėtrai, kad inovacinių projektų inicijavimas susijęs su įmonės ateities vizija ir ilgalaikiais tikslais, taip pat manoma, kad inovacijų diegimas išgelbės įmonę nuo gresiančios krizės.

Viena iš didžiausių kliūčių, su kuriomis tenka susidurti naujus produktus ir procesus diegiančioms įmonėms – didelės investicijos ir per mažas inovacijų finansavimas. Priežastis – didelės išlaidos ir ekonominė naujovių diegimo rizika, ilgas inovacijų atsipirkimo laikas ir tinkamų lėšų šaltinių stoka. Kitas svarbus veiksnys – aukštos kvalifikacijos darbuotojų trūkumas. Alytaus miesto įmonių tyrimas parodė, kad inovacijų plėtrą stabdo tinkamos srities ir kvalifikacijos specialistų stygius arba prastokas jų parengimas. Žema verslininkų kvalifikacija ir aktyvumas dalyvaujant inovacinėje veikloje – viena aktualiausių inovacijų valdymo problemų.

Įmonėms trūksta informacijos inovacijų klausimais. Daugelis įmonių susiduria su problema ieškomos naujų technologijų, partnerių, kurie galėtų finansuoti naujų produktų ar paslaugų kūrimą. Daugelį gamybos atnaujinimo ir modernizavimo klausimų įmonės sprendžia neturėdamos pakankamai informacijos ir vadybinio pasirengimo, naudojant tokias priemones kaip verslininkų informatyvumo didinimas apie naujas verslo galimybes vietinėse ir tarptautinėse rinkose, apie galimus partnerius, viešųjų pirkimų bei kooperacijos su didesnėmis įmonėmis galimybes, technologines ir kitas inovacijas, finansavimo galimybes.

Alytaus rajono savivaldybėje taip pat diegiamos naujausios technologijos, įdiegus jas pagerės savivaldybės administracijos vidaus administravimo ir valdymo tobulinimas. Įgyvendintas projektas yra pakankamai inovatyvus – programiniai sprendiniai pritaikomi konkretiems Alytaus rajono savivaldybės poreikiams. Programiniai sprendiniai sukurti taip, kad bus palikta nuolatinio tobulinimo galimybė – keičiantis įstatymams, savivaldybės valdymo struktūrai ar, paprasčiausiai, pagal savivaldybės darbuotojų poreikius ir pastabas, bus galima įterpti naujus modulius arba atnaujinti senus. Pagrindinė projekto pridėtinė vertė – nuolatinis tobulinimas ir lankstus reagavimas į besikeičiančią situaciją. Įgyvendinami projektai skirti įtraukti gyventojus į demokratijos procesus. Alytaus rajono savivaldybės administracija el. demokratijos priemonėmis siekia remti elektroninių sistemų, leidžiančių reikšti pilietinę nuomonę įvairiais valstybiniais ar regioniniais klausimais, kūrimą; plėtoti priemones, leidžiančias savivaldybės gyventojams daugiau sužinoti apie su jų gyvenimu susijusius valdžios sprendimus ir teikti pastabas teisės aktų projektams, diskutuoti, balsuoti ir kurti priemones, įtraukiančias jaunimą į jų socialinę aplinką. Projektu bus sukurtos ir įdiegtos el. priemonės, kuriomis savivaldybės atstovai galės pateikti visuomenei aktualius duomenis. Sukurtos el. priemonės rinkėjui leis užfiksuoti savo nuomonę savivaldybių tarybų svarstomais ir priimamais nutarimais ir palyginti savo nuomonę su politinių partijų ir atskirų tarybos narių valia vienu ar kitu klausimu. Numatoma įgyvendinti tokias veiklas: savivaldybės internetinės svetainės struktūros ir funkcionalumo modernizavimą pagal el. demokratijos principus ir nustatytus poreikius; kokybės vadybos sistemų diegimas Alytaus rajono savivaldybės administracijoje, gerinant piliečių aptarnavimą. Būtų gerinama viešųjų paslaugų kokybė.

Vidaus veiksniai:

Teisinė bazė. Alytaus rajono savivaldybė organizuodama savo veiklą vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir vidiniais dokumentais: Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Lietuvos Respublikos Valstybės tarnybos įstatymu, Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymu, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymu, Alytaus rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Alytaus rajono savivaldybės administracijos veiklos nuostatais ir kitais savivaldos institucijų veiklą reglamentuojančiais dokumentais.

Organizacinė struktūra. Vietos savivalda – įstatymo nustatyto valstybės teritorijos administracinio vieneto – savivaldybės – teisė laisvai ir savarankiškai tvarkytis pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją ir kitus Lietuvos Respublikos įstatymus per administracinio vieneto nuolatinių gyventojų tiesiogiai išrinktų atstovų į savivaldybės tarybą bei jos sudarytą vykdomąją ir kitas institucijas.

Vietos savivaldos principus Alytaus rajone įgyvendina šios vietos savivaldos institucijos: atstovaujamoji – Alytaus rajono savivaldybės taryba ir vykdomoji – Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktorius, turinčios vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas.

Pagal veiklos pobūdį savivaldybių funkcijos skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka įgyvendina savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės administracijos direktorius, kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktais ar savivaldybės tarybos sprendimais suteiktos viešojo administravimo teisės savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba kiti viešai pasirenkami fiziniai bei juridiniai asmenys, sudarę sutartis su savivaldybėmis.

Alytaus rajono savivaldybės atstovaujamoji institucija išrinkta ketveriems metams savivaldybių rinkimuose, vykusiuose 2015 m. kovo 1 d. Rinkimus laimėjęsios partijos sudarė naują koaliciją. Tarybą sudaro 25 tarybos nariai. Iš savivaldybės narių sudaromi tarybos komitetai, kurių pagrindinės funkcijos yra klausimų nagrinėjimas ir teikimas tarybai ir merui svarstyti, kontroliuoti, kaip laikomasi įstatymų bei kaip vykdomi tarybos sprendimai, mero potvarkiai.

Sudaryti 6 Alytaus rajono savivaldybės komitetai: Ekonomikos ir biudžeto, Švietimo, kultūros ir sporto, Sveikatos apsaugos ir socialinių reikalų komitetas, Komunalinio ūkio plėtros ir aplinkos apsaugos, Kaimo plėtros ir investicijų, Kontrolės.

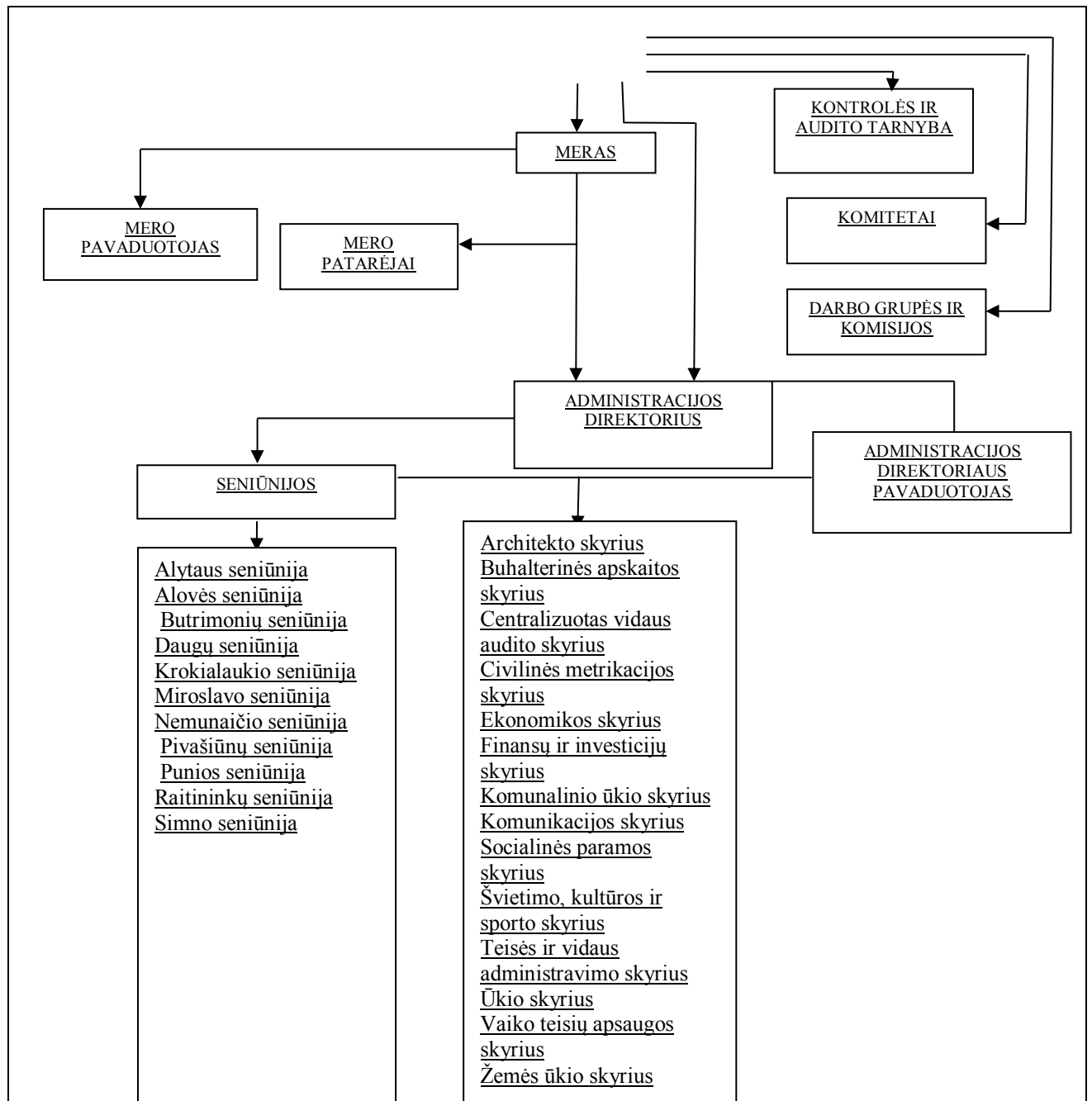
Sudarytos komisijos: Teisėsaugos ir teisėtarkos, Etikos, Peticijų, Antikorupcinė.

Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba – prižiūrinti, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas, kaip vykdomas biudžetas, atskaitingas Tarybai.

Alytaus rajono savivaldybės administracija yra viešasis juridinis asmuo, kurio steigėja yra Taryba, jos vadovas – Savivaldybės administracijos direktorius. Savivaldybės administraciją sudaro struktūriniai ir struktūriniai teritoriniai padaliniai – seniūnijos.

Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriui pavaldūs 14 skyrių – Architekto skyrius, Buhalterinės apskaitos skyrius, Centralizuotas vidaus audito skyrius, Civilinės metrikacijos skyrius, Ekonomikos skyrius, Finansų ir investicijų skyrius, Komunalinio ūkio skyrius, Komunikacijos skyrius, Socialinės paramos skyrius, Švietimo, kultūros ir sporto skyrius, Teisės ir vidaus administravimo skyrius, Ūkio skyrius, Vaiko teisių apsaugos skyrius, Žemės ūkio skyrius ir savivaldybės gydytoja.

Taip pat į Alytaus rajono Savivaldybės administracijos struktūrą įtraukiama 11 seniūnijų: Alytaus, Alovės, Butrimonių, Daugų, Krokialaukio, Miroslavo, Nemunaičio, Pivašiūnų, Punios, Raitininkų, Simno.

16 pav. Alytaus rajono savivaldybės administracinė struktūra

Šaltinis: Alytaus rajono savivaldybės administracija, 2017

Žmogiškieji ištekliai (pareigybės, kvalifikacija). Nuolat kintančioje aplinkoje formuojasi naujas požiūris į instituciją kaip veiklos sistemą, kurioje darbuotojai, tai yra žmogiškieji ištekliai, tampa svarbiausia ir aktyviaja sistemos dalimi, lemiančia institucijos veiklos efektyvumą. Žmogiškųjų išteklių efektyvus valdymas yra gyvybiškai svarbus veiksnys, siekiant savivaldybės tikslų bei naudos kiekvienam individui, organizacijai ir visuomenei. Orientuojantis į tai yra vykdoma Alytaus rajono savivaldybės darbuotojų ir valstybės tarnautojų kvalifikacijos kėlimo ir tobulinimosi sistema, padedanti parengti reikalingos profesinės kvalifikacijos ir kompetencijos darbuotojus.

Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 18 d. sprendimu Nr. K-69 patvirtinta Alytaus rajono savivaldybės administracijos struktūra ir 2018 m. sausio 5 d. Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. D1-10 patvirtintas Alytaus rajono savivaldybės administracijos karjeros valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių sąrašas. Alytaus rajono savivaldybėje pagal atskiras kategorijas yra patvirtintas

didžiausiais leistinas etatų skaičius – 193 (darbuotojų ir tarnautojų).

Yra patvirtina mero, mero pavaduotojo, 2 mero patarėjų ir tarybos sekretoriaus (politinio asmeninio pasitikėjimo) pareigybės, kurios į bendrą administracijos patvirtintą etatų skaičių neįskaičiuojamos.

71 darbuotojas yra valstybės tarnautojai. 121 darbuotojų etatai pagal darbo sutartis ir gauna darbo užmokestį iš savivaldybės biudžeto.

Savivaldybės darbuotojams būtina tobulinti žmogiškųjų išteklių valdymą bei administracinius gebėjimus, todėl organizuojami įvairūs darbuotojų mokymai: stažuotės, seminarai, kvalifikacijos kėlimo renginiai.

Planavimo sistema. Pagrindiniai planavimo dokumentai, kuriais vadovaujasi planuojant rajono plėtrą ir savivaldybės veiklą, yra šie:

- Alytaus rajono savivaldybės 2013–2020 m. strateginės plėtros planas, patvirtintas Savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. K-54 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės 2013–2020 metų strateginės plėtros plano patvirtinimo“. Plane išdėstyta rajono vizija, ilgalaikiai prioritetai, tikslai, uždaviniai ir veiksmai strategijai įgyvendinti;

- Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas. Pagrindinis teritorijų planavimo dokumentas, privalomas visoms institucijoms ir reglamentuojantis darnią savivaldybės teritorijų plėtrą;

- Alytaus rajono savivaldybės 2015–2017 metų trumpalaikis strateginės plėtros planas, patvirtintas Savivaldybės tarybos 2014 m. birželio 26 d. sprendimu Nr. K-198 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės 2015–2017 metų trumpalaikio strateginės plėtros plano patvirtinimo“;

- Trimetis Savivaldybės strateginis veiklos planas (toliau – ARSVP). Savivaldybės strateginiai veiklos planai rengiami planuojant Savivaldybės veiklą ateinantiems trejiems metams ir kasmet atnaujinami;

- Alytaus rajono savivaldybės administracijos ir seniūnijų metiniai veiklos planai, savivaldybės įstaigų metiniai planai;

- Metinis savivaldybės biudžetas.

Alytaus rajono savivaldybės strateginio planavimo organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2013 m. birželio 14 d. sprendimu Nr. K-169 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės strateginių veiklos planų rengimo ir įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašo tvirtinimo“ (pakeitimai: 2014 m. rugpjūčio 8 d. sprendimu Nr. K-234 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2013 metų birželio 14 d. sprendimo Nr. K-169 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės strateginių veiklos planų rengimo ir įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašo tvirtinimo“ pakeitimo“, 2014 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. K-340 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2013 metų birželio 14 d. sprendimo Nr. K-169 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės strateginių veiklos planų rengimo ir įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašo tvirtinimo“ pakeitimo“ ir 2015 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. K-244 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2013-06-14 sprendimo Nr. K-169 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės strateginių veiklos planų rengimo ir įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašo tvirtinimo“ pakeitimo“). Šis tvarkos aprašas reglamentuoja kasmetinį Alytaus rajono savivaldybės trejų metų strateginio veiklos plano rengimą, svarstymą, tvirtinimą Alytaus rajono savivaldybės taryboje, strateginio veiklos plano koregavimą ir įgyvendinimo priežiūrą. Tai dokumentas, sudarantis sąlygas koordinuoti ir kontroliuoti Alytaus rajono savivaldybės strateginių veiklos planų įgyvendinimą, vertinti strateginio veiklos plano įgyvendinimo poveikį rajonui, prireikus papildyti ar keisti Alytaus rajono savivaldybės strateginius veiklos planus. Taip pat šiame tvarkos apraše be strateginių veiklos planų rengimo, numatyta strateginių plėtros planų ir metinių planų rengimas ir koregavimas.

Finansiniai ištekliai. Alytaus rajono savivaldybės strateginio veiklos plano programų įgyvendinimui naudojamas vienas iš pagrindinių finansavimo šaltinių – Alytaus rajono savivaldybės biudžeto lėšos (biudžetas ir tikslinės dotacijos). Tačiau kiekvienais metais įvairiems

projektams įgyvendinti pritraukiamas finansavimas ir iš kitų šaltinių. Tai ES struktūrinių fondų ir programų lėšos, valstybės biudžeto lėšos.

Kiekvienas asignavimų valdytojas yra atsakingas už teisingą programų sąmatų sudarymą ir vykdymą neviršijant patvirtintų asignavimų, už paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą ir efektyvumą.

Alytaus rajono savivaldybės 2010–2017 metų biudžeto pajamos sudaro:

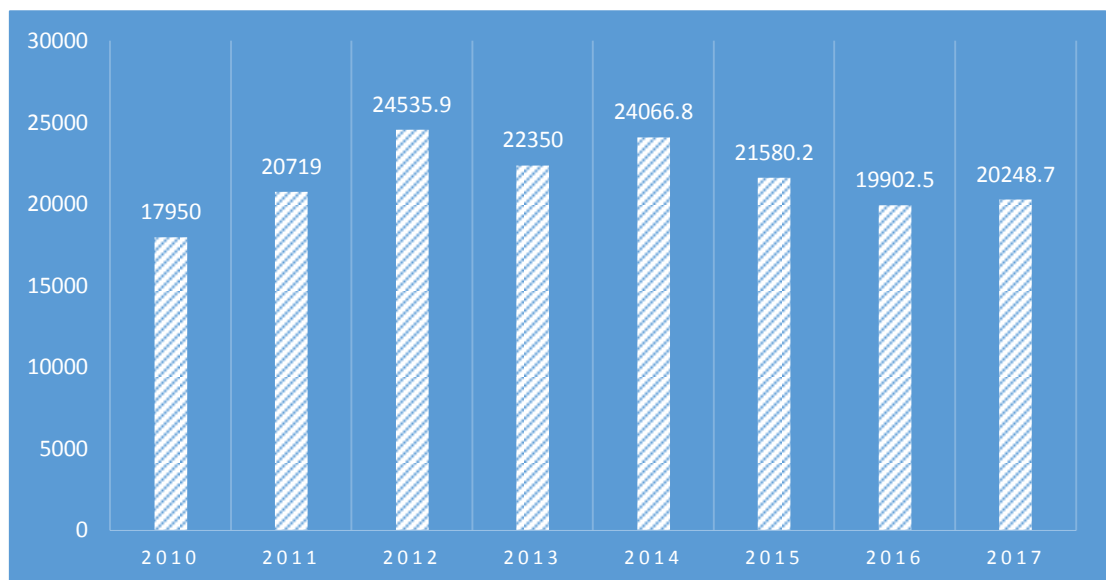
□ Mokesčiai. Pajamų ir pelno mokesčiai (gyventojų pajamų mokestis), turto mokesčiai (žemės mokestis, paveldimo turto mokestis, nekilnojamo turto mokestis), prekių ir paslaugų mokesčiai (mokesčiai už aplinkos teršimą, rinkliavos).

□ Dotacijos. Europos Sąjungos finansinės paramos lėšos, dotacijos iš kitų valdymo lygių.

□ Kitos pajamos. Turto pajamos, pajamos už prekes ir paslaugas, pajamos iš baudų ir konfiskacijos, kitos neišvardytos pajamos.

□ Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamos. Ilgalaikio materialiojo turto realizavimo pajamos (žemės ir žemės gelmių išteklių realizavimo pajamos).

Didžiausią savivaldybės biudžeto pajamų dalį kasmet sudaro mokesčiai ir dotacijos. Biudžeto pajamos nuo 2010 iki 2012 metų didėjo, 2013 metais pastebimas sumažėjimas, tačiau 2014 metais biudžeto pajamos padidėjo 7,7 proc. lyginat su 2013 metais, kadangi buvo paimta paskola investicinių projektų įgyvendinimui. 2015 metais pastebimas pajamų sumažėjimas 10,3 proc. Lyginant 2017 su 2016 m. pajamų planas didesnis 1,8 proc. (žr. 17 pav.).

17 pav. Alytaus rajono savivaldybės biudžeto pajamų kitimas 2010–2015 metais, tūkst. Eur

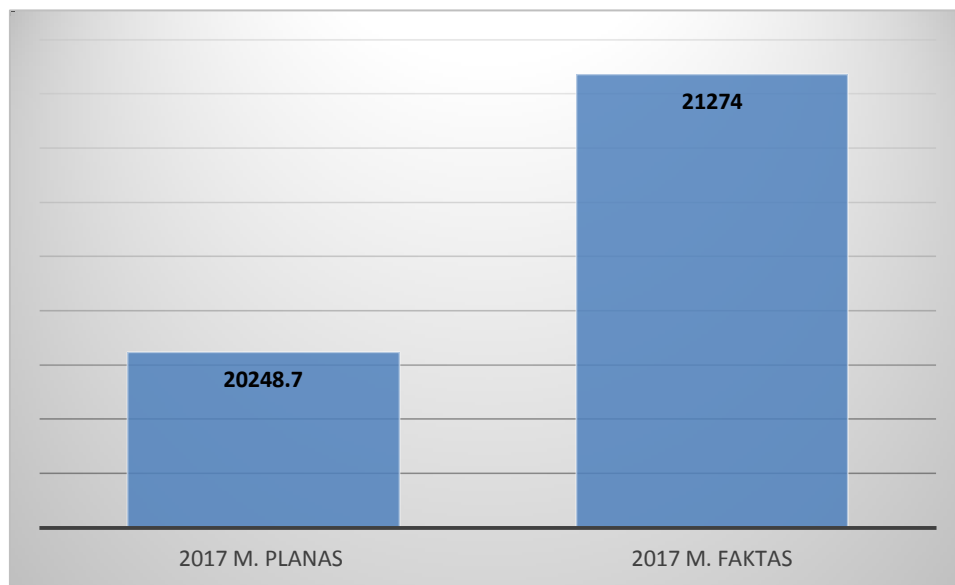
Šaltinis: Alytaus rajono savivaldybės administracija, 2017

Alytaus rajono savivaldybės biudžetas 2017 m. gavo 21 mln. 274 tūkst. eurų pajamų. Iš jų gyventojų pajamų mokesčio gauta 10 mln. 989,4 tūkst. eurų, turto mokesčių 694,1 tūkst. eurų, 788,2 tūkst. eurų gauta prekių ir paslaugų mokesčių: iš kurių 25,9 tūkst. eurų mokesčiai už aplinkos teršimą ir 762,3 tūkst. eurų valstybės ir vietinės rinkliavos. 269,5 tūkst. eurų gauta Europos Sąjungos finansinės paramos lėšų, 7 mln. 848,5 tūkst. eurų gauta tikslinių dotacijų. Iš šių dotacijų 3 mln. 510,7 tūkst. eurų skirta mokinio krepšeliui finansuoti, 2 mln. 124,1 tūkst. eurų valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, 266,1 tūkst. eurų savivaldybės vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti, prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti. Bendrosios dotacijos kompensacija negautoms pajamoms išlyginti sudaro 312,0 tūkst. eurų ir dotacijos iš kitų valdymo lygių 287,8 tūkst. eurų, iš jų: 13,6 tūkst. eurų išlaidoms susijusioms su pedagoginių darbuotojų skaičiaus optimizavimu, 70,5 tūkst. eurų darbo apmokėjimo įstatymui laipsniškai įgyvendinti, 72,2 tūkst. eurų praūžusio škvailo, likvidavimo išlaidoms ir gyventojams

nuosavybės teise priklausančiam turtui padarytiems nuostoliams iš dalies padengti, 46,9 tūkst. eurų neformaliai vaikų švietimui, 84,6 tūkst. eurų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygoms gerinti.

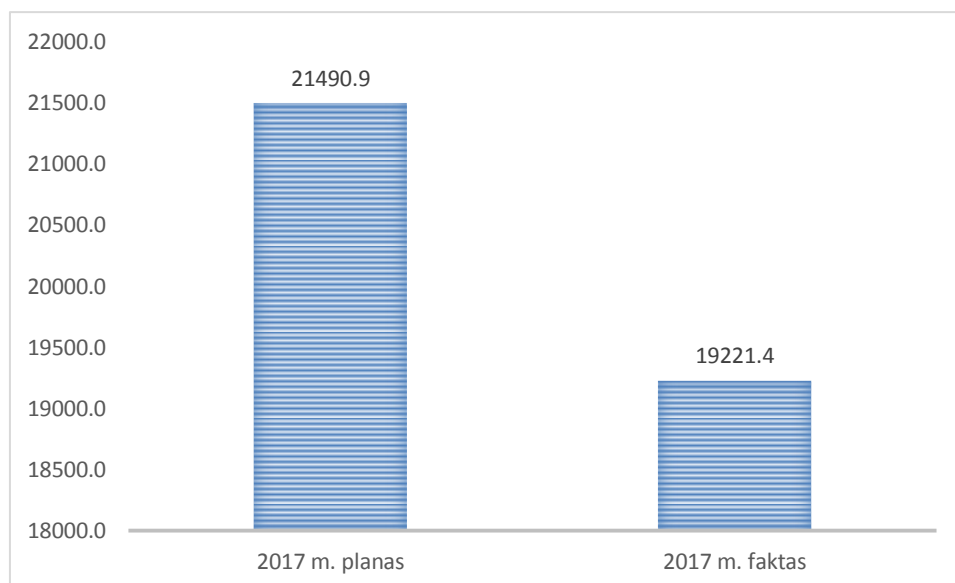
Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti gauta 1 mln. 154,8 tūkst. eurų, iš jų: 926,5 tūkst. eurų savivaldybės vietinės reikšmės keliams tiesti, taisyti, prižiūrėti ir saugos eismo sąlygoms užtikrinti, 148,6 tūkst. eurų Daugų kultūros centro Butrimonių kultūros namų rekonstrukcijai ir 79,7 tūkst. eurų Pivašiūnų gimnazijos modernizavimui.

Kitų pajamų gauta 628,0 tūkst. eurų, iš jų didžiausią dalį 447,7 tūkst. eurų sudaro pajamos už prekes ir paslaugas. Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamų gauta 56,3 tūkst. eurų, iš jų: 12,2 tūkst. eurų už parduotus žemės sklypus ir 44,1 tūkst. eurų pastatų ir statinių realizavimo pajamos. Savivaldybės biudžeto pajamų planas įvykdytas 105,06 proc., gauta 1025,3 tūkst. eurų daugiau nei planuota.

18 pav. Alytaus rajono savivaldybės biudžeto pajamos 2017 m. (tūkst. Eur)

Šaltinis: Alytaus rajono savivaldybės administracija, 2017

19 pav. Alytaus rajono savivaldybės biudžeto asignavimai 2017 metais, tūkst. Eur

Nepanaudota 2 269,5 tūkst. eurų skirtų lėšų. Daugiausia skirtos lėšos nepanaudota socialinei apsaugai 1 182,2 tūkst. eurų, iš jų: 1 034,0 tūkst. eurų socialinėms išmokoms socialiai pažeidžiamiems asmenims, 34,2 tūkst. eurų socialinių paslaugų plėtra globos įstaigose, 16,6 tūkst. eurų paramai mokiniams, 305,3 tūkst. eurų bendrosioms valstybės paslaugoms, 359,5 tūkst. eurų nepanaudota ekonomikai, iš jų 278,1 tūkst. eurų lėšos skirtos daugiatisliamas plėtros projektams, 214,4 tūkst. eurų būstui ir komunaliniui ūkiui, 97,9 tūkst. eurų švietimui.

2017 metais daugiausia išlaidų 31,0 proc. buvo panaudota švietimui ir 16,7 proc. ekonomikai ir 16,25 proc. socialinei apsaugai.

Apskaitos tinkamumas. Alytaus rajono savivaldybėje apskaita tvarkoma Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. Nuo 2010 m. sausio 1 d. apskaita Savivaldybėje tvarkoma ir finansinės atskaitos rengiamos pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (VSAFAS).

Ryšių sistema, informacinės ir komunikavimo sistemos. Alytaus rajono savivaldybės įvaizdžio formavimui reikšminga www.arsa.lt interneto svetainė, kuri pastoviai atnaujinama. Alytaus rajono savivaldybės interneto svetainės (arsa.lt) skyriuje „Naujienos“ paskelbti savivaldybės informaciniai pranešimai, parengti savivaldybės, savivaldybės įmonių, įstaigų ir bendruomenių.

Siekiant gerinti gyventojų aptarnavimą Savivaldybės administracijoje, ir toliau planojama modernizuoti informacines sistemas ir plėsti e. paslaugų spektrą pasinaudojant ES parama. 2010 m. buvo pradėtas projektų vykdymas: „Savivaldybės finansinių išteklių valdymo tobulinimas diegiant šiuolaikiškas informacines sistemas (VSAFAS)“, „Savivaldybės teikiamų elektroninių paslaugų (e. demokratijos, „vieno langelio“ principo tobulinimas) plėtra“. Įgyvendinus projektus, buvo patobulinta biudžeto planavimo, konsolidavimo ir vykdymo kontrolės informacinė sistema, įdiegti nauji moduliai bei išplėstas esamų modulių funkcionalumas, patobulinta dokumentų paieška su aktualia redakcija. Sudaryta galimybė transliuoti savivaldybės tarybos posėdžius. Atnaujinta savivaldybės administracijos Architekto skyriuje naudojama geografinės informacinės sistemos (GIS) programinė įranga. Įsigyta nauja ArcGIS 10.1 versija, leisianti vartotojams naudotis bet kokiais geografinės informacinės sistemos šaltiniais, t. y. žemėlapiais, geoduomenų bazėmis, vaizdiniais duomenimis, įrankiais ir t. t. bei visa tai panaudoti bendram veiklos koordinavimui, skaidrumo ir sklandaus pasidalijimo informacija užtikrinimui, sąnaudų mažinimui ir kitų uždavinių sprendimui, efektyvesniam savivaldybės specialistų bendradarbiavimui. ArcGIS 10.1 suteikia galimybę kurti žemėlapius bei atlikti geoerdvinę analizę didesniai ratui žmonių, paskatins didesnę rajono gyventojų domėjimąsi viešinamais žemėlapiais.

Vidaus darbo kontrolė. Alytaus rajono savivaldybės administracijoje veikia savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba. Jų veiklos tikslas – sistemingai ir visapusiškai vertinti rizikos valdymą ir vidaus kontrolę, padėti įgyvendinti viešojo juridinio asmens, jam pavaldžių ir jo valdymo sričiai priskirtų viešųjų juridinių asmenų veiklos tikslus.

Pagrindiniai uždaviniai – nustatyti, ar viešasis juridinis asmuo savo veikloje laikosi teisės norminių aktų, patarti viešojo juridinio asmens vadovui, kaip mažinti rizikos veiksnių įtaką viešojo juridinio asmens veiklai bei teikti rekomendacijas dėl viešojo juridinio asmens veiklos ir vidaus kontrolės tobulinimo, vertinti viešojo juridinio asmens strateginių arba kitų veiklos planų, programų vykdymą bei valstybės ir savivaldybės turto naudojimą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriais bei lėšų, gautų iš Europos Sąjungos bei užsienio institucijų ar fondų, administravimą ir panaudojimą.

Centralizuota vidaus audito ir kontrolės tarnyba, savo veikloje vadovaujasi Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatomis bei kitais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus auditą.

Savivaldybėje įdiegta kompiuterinė buhalterinės apskaitos sistema „Biudžetas“. Ši sistema leidžia vesti atskirą buhalterinę apskaitą pagal kelis finansavimo šaltinius (valstybės, vietinį ar kt. biudžetą), vykdyti kitus tik biudžetinių organizacijų apskaitai būdingus veiksmus – pildyti asignavimų ir išlaidų knygas, spausdinti sąmatas ir jų vykdymo apyskaitas ir dar daugelį kitų funkcijų. Ši programa apima visus Alytaus rajono savivaldybės administracijos struktūrinius

padalinius.

Taip pat savivaldybėje įdiegta kompiuterinė dokumentų valdymo sistema „Doclogix“. Ji užtikrina spartų, patogų automatizuotą savivaldybės veiklos procesų ir dokumentų valdymą. Sistemoje registruojami gaunami ir siunčiami raštai, pavedimai ir jų vykdymo kontrolė, registruojamos sutartys. Tai užtikrina dokumentų saugumą, greitą jų paiešką ir kontrolės sistemą.

Taip pat nuolat tobulinama ir prižiūrima savivaldybės teisės aktų bazė. Sistema leidžia kaupti teisės aktus, viešai juos publikuoti, vykdyti paiešką.

SSGG (stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių) analizė:

Stiprybės

- ☐ Patraukli gamta ir kraštovaizdis.
- ☐ Palanki geografinė padėtis transporto paslaugų plėtotei.
- ☐ Prieinamos įvairiapusiškos papildomo ugdymo galimybės jaunimui ir suaugusiems.
- ☐ Efektyviai tvarkoma viešoji infrastruktūra (savivaldybėje švaru ir tvarkinga).
- ☐ Santykinai saugi gyvenamoji aplinka, žemas nusikalstamumo lygis, lyginant su šalies vidurkiu.
- ☐ Veikia savivaldybės verslininkus jungiantis ir skatinantis verslo informacinis centras.
- ☐ Švietimo ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos pasiekiamos visiems savivaldybės gyventojams (arti).
- ☐ Alytaus rajono savivaldybėje viešosios paslaugos teikiamos operatyviai.
- ☐ Mažas triukšmingumas savivaldybėje – tinkama vieta ramiam gyvenimui.
- ☐ Pakankamai aukštas socialinės, švietimo, gydymo ir kitas viešąsias paslaugas teikiančių darbuotojų išsilavinimas ir profesinis pasirengimas.
- ☐ Nebrangus nekilnojamas turtas.

Silpnybės

- ☐ Santykinai žemas tiesioginių užsienio bei materialių investicijų lygis.
- ☐ Santykinai didelis socialinės paramos gavėjų skaičius mažina savivaldybės konkurencingumą pritraukiant verslą.
- ☐ Neišnaudojamas gamtinis rekreacinis potencialas, prastai išvystyta viešojo turizmo sektoriaus infrastruktūrą (ženklėjimas, kelių nuorodos, teritorijų schemas ir pan.), trūksta dviračių takų, paplūdimių, stovyklų ir kt.).
- ☐ Mažėjantis gyventojų skaičius.
- ☐ Aukštas nedarbo lygis.
- ☐ Aukštąjį išsilavinimą didžiuosiuose miestuose įgijęs jaunimas negrįžta dirbti ir gyventi į savivaldybę.
- ☐ Didelis kvalifikuotos darbo jėgos socialinis mobilumas, aktyvūs emigraciniai procesai į didžiuosius šalies miestus bei užsienį.
- ☐ Laisvalaikio praleidimo paslaugų ir pramogų stoka.
- ☐ Nepakankamas verslumo supratimas.
- ☐ Aukštų technologijų gamybos įmonių stoka.

Galimybės

- ☐ Galimybės pasinaudoti ES struktūrinės paramos teikiama finansine ir technine pagalba.
- ☐ Socialiai remtinų ir socialinės rizikos asmenų dalies sumažinimas.
- ☐ Viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo plėtra, inicijuojant ir įgyvendinant projektus partnerystės principu.
- ☐ Gyventojų verslumo ugdymas, naujų verslo finansavimo formų bei instrumentų panaudojimas, plėtojant smulkaus ir vidutinio verslo sektorių.
- ☐ Darbuotojų kompetencijos kėlimas, pasinaudojant žmogiškųjų išteklių plėtrai skirtų finansinių išteklių galimybėmis.
- ☐ Nevyriausybinių organizacijų iniciatyvų skatinimas ir veiklos plėtra švietimo ir kultūros sektoriuose.
- ☐ Kaimo bendruomenių stiprinimas.

☐ Turizmo plėtros aktyvinimas.
Grėsmės
☐ Šalies ekonominė krizė ir jos ilgalaikiai padariniai ribos socialinės ir ekonominės savivaldybės plėtros galimybes (nedarbas, kylančios paslaugų kainos, emigracija ir t.t.).
☐ Spartus gyventojų senėjimas ir mažėjantis darbingo amžiaus asmenų skaičius, didėjanti emigracija mažins savivaldybės ekonominį potencialą, neleis pritraukti tiesioginių investicijų bei užtikrinti ekonominę plėtrą.
☐ Investicinių lėšų stygius neleis viešojo sektoriaus institucijoms bei privataus verslo įmonėms pasinaudoti ES struktūrinių fondų teikiamomis galimybėmis.
☐ Jaunų žmonių išvykimas iš rajono.

Misija	Užtikrinti teikiamų viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų lygį, atitinkantį gyventojų poreikius ir tenkinti gyventojų lūkesčius, gerinant jų gyvenimo kokybę.
Strateginiai pokyčiai	Modernizuojamas rajonas, plėtojant inžinerinę ir susiekimo infrastruktūrą, saugant teritorijų savitumą. Gerinama gyventojų gyvenimo kokybė, siekiant žmogaus ir aplinkos santarvės, skatinant darbo vietų kūrimą, sudarant sąlygas verslo plėtrai.

Institucijos strateginiai tikslai ir efekto kriterijai:	
Kodas	INSTITUCIJOS STRATEGINIO TIKSLO PAVADINIMAS
01	KURTI PILIETIŠKĄ, IŠSILAVINUSIĄ, KŪRYBIŠKĄ, SVEIKAI IR SAUGIAI GYVENANČIĄ BENDRUOMENĘ
Strateginio tikslo aprašymas: ugdymo siekiamybės – pilietiškos, savarankiškos, kūrybiškos ir konstruktyvios, gebančios remtis įvairių kultūrų vertybėmis asmenybės. Siekiama skurde gyvenantiems, ties skurdo riba atsidūrusiems ir socialinę atskirtį patiriantiems asmenims suteikti įgūdžių ir galimybių patiems pasirūpinti savimi, savo gyvenimo kokybe ir likimu.	
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa (-os):	
Kodas	Vykdomos programos pavadinimas:
01	Vaikų ir jaunimo socializacija;
08	Kultūros veiklos plėtra ir jos vaidmens bendruomenės gyvenime stiprinimas;
09	Švietimo, sporto paslaugų tiekimas ir plėtra savivaldybės teritorijoje;
10	Socialinės apsaugos plėtojimas, skurdo ir socialinės atskirties mažinimas ir sveikatos apsauga

Efektų kriterijai:	
E-01-01-01 Socialinės rizikos šeimų mažėjimas, vnt.	
E-01-01-02 Jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų institucinės paramos ir organizacijų potencialio plėtojimo skaičiaus kitimas, vnt.	
E-01-08-01 Renginių skaičiaus Alytaus rajone didėjimas, proc.	
E-01-08-02 Sutvarkyti pastatai ir pastatai pritaikyti bendruomenės poreikiams, skatinamas etnokultūros puoselėjimas, apsaugotos nekilnojamojo ir kilnojamojo kultūros vertybės	
E-01-09-01 Mokinių, gavusių Brandos atestatus, dalis nuo visų baigusiu IV gimn. klasę mokinių skaičiaus, proc.	
E-01-09-02 Mokinių, gavusių Pagrindinio išsilavinimo pažymėjimus, dalis nuo visų baigusiu 10 klasę (II gimn. klasę) mokinių skaičiaus, proc.	
E-01-09-03 Mokinių, gavusių Pradinio išsilavinimo pažymėjimus, dalis nuo visų baigusiu 4 klasę mokinių skaičiaus, proc.	
E-01-09-04 Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui lankyti ugdymo įstaigas, įvairius neformaliojo švietimo užsiėmimus atitinkančius abiejų lyčių poreikius, nuolat/išskirtiniais atvejais	
E-01-10-01 Asmenų (šeimų), kurių gebėjimai ir galimybės spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene bei įveikti socialinę atskirtį, buvo sustiprinti, skaičius	
Kodas	SUDARYTI PALANKIĄ APLINKĄ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMUI IR VERSLO PLĖTRAI, TURIZMO VYSTYMIUI, RAJONO INFRASTRUKTŪROS OBJEKTŲ IR BŪSTO PRIEŽIŪRAI, UŽIMTUMO DIDINIMUI
02	
Strateginio tikslo aprašymas: pasiekti, kad aplinka Alytaus rajone būtų sveika, švari ir saugi, darniai tenkinanti visuomenės, aplinkosaugos ir ekonomikos poreikius	
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa(-os):	
Kodas	Vykdomos programos pavadinimas:
05	Sąlygų verslo plėtrai sudarymas, patrauklios investicijoms aplinkos formavimas ir turizmo vystymas;
06	Rajono infrastruktūros objektų ir būsto priežiūra, modernizavimas ir plėtra
Efektų kriterijai:	
E-02-05-01 Ūkio subjektų skaičius Alytaus rajone, vnt.	
E-02-05-02 Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, proc.	
E-02-06-01 Kelių (gatvių) su asfaltbetonio danga santykis su visu kelių ir gatvių ilgiu, proc.	
E-02-06-02 Asmenų apgyvendintų socialiniame būste skaičius, asmenimis Asmenų apgyvendintų savivaldybės būste skaičius, asmenimis	
Kodas	UŽTIKRINTI KOMPLEKSIŠKĄ ŽEMĖS SKLYPŲ FORMAVIMĄ IR APLINKOS APSAUGĄ BEI ŽEMĖS ŪKIO PLĖTRĄ
03	
Strateginio tikslo aprašymas: žemės ūkio konkurencingumas, tausūs gamtos išteklių valdymas, darnus teritorinis vystymasis.	
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa(-os):	
Kodas	Vykdomos programos pavadinimas:
03	Urbanistinės plėtros ir strategijos formavimas;
07	Aplinkos ir kraštovaizdžio apsauga ir žemės ūkio plėtra
Efektų kriterijai:	
E-03-03-01 Programai skiriamas finansavimas, tūkst. Eur	
E-03-07-01 Kokybiškai atlikti darbai, suteiktos paslaugos, paruošti dokumentai, priimti sprendimai, proc.	
E-03-07-02 Surenkamų komunalinių atliekų kiekis, t	
Kodas	GERINTI SAVIVALDOS VALDYMO KOKYBĘ
04	

Strateginio tikslo aprašymas: visuomenės lūkesčių tenkinimas ir viešųjų paslaugų kokybės užtikrinimas.	
Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa(-os):	
Kodas 02	Vykdomos programos pavadinimas: Savivaldybės veiklos, pagrindinių funkcijų vykdymas, strategijos formavimas ir jos įgyvendinimas
04	Informacinės visuomenės plėtra
Efektų kriterijai:	
E-04-02-01 Gyventojų skaičius Alytaus rajono savivaldybėje metų pradžioje, asmenimis	
E-04-02-02 Galiojančių licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais ir tabako gaminiais skaičius Alytaus rajone, vnt.	
E-04-04-01 Paskelbtų informacinių pranešimų skaičius, vnt.	

Bendras lėšų poreikis ir numatomi finansavimo šaltiniai

tūkst. Eur

Ekonominės klasifikacijos grupės	2017-ųjų metų asignavimai	2018-ųjų metų asignavimų planas	2019-ųjų lėšų projektas	2020-ųjų lėšų projektas
1. Iš viso lėšų poreikis:	25.792,4	33.354,7	31.040,6	30.265,6
1.1. išlaidoms, iš jų:	22.894,1	26.725,3	28.160,4	28.160,7
1.1.1. darbo užmokesčiui	6.214,3	6.510,2	6.782,0	6.823,8
1.2. turtui įsigyti	2.898,3	6.629,4	2.880,2	2.104,9
2. Finansavimo šaltiniai:	25.792,4	33.354,7	31.040,6	30.265,6
2.1. Savivaldybės lėšos, iš viso:	19.997,5	26.484,5	22.926,4	22.154,9
2.1.1. Savivaldybės biudžetas, iš jo:	19.997,5	26.484,5	22.926,4	22.154,9
2.1.1.1. Savivaldybės biudžeto lėšos (SB)	13.070,0	18.373,2	15.441,9	14.641,7
2.1.1.2. Dotacijos iš valstybės ir kitų valstybės valdymo lygių (D)	6.927,5	8.111,3	7.484,5	7.513,2
2.2. Valstybės biudžeto lėšos (VB)	5.496,7	6.101,5	4.598,9	4.600,4
2.3. Europos Sąjungos ir kitų užsienio fondų paramos lėšos (ES)	242,6	708,7	3.451,7	3.442,4
2.4. Kitų šaltinių lėšos (KT)	55,6	60,0	63,6	67,9

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Nr. [K-135](#), 2018-06-21, paskelbta TAR 2018-06-25, i. k. 2018-10331

Nr. [K-205](#), 2018-12-06, paskelbta TAR 2018-12-10, i. k. 2018-20129

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

Priedų pakeitimai:

1 programa 2 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

02 programa 2 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

03 programa 2 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

05 programos 2 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-205](#), 2018-12-06, paskelbta TAR 2018-12-10, i. k. 2018-20129

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

6 programos 2 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

7 programos 2 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

09 programos 2 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

10 programa 2 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Nr. [K-135](#), 2018-06-21, paskelbta TAR 2018-06-25, i. k. 2018-10331

Nr. [K-205](#), 2018-12-06, paskelbta TAR 2018-12-10, i. k. 2018-20129

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

05 programa 3 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

5 programos 1 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-135](#), 2018-06-21, paskelbta TAR 2018-06-25, i. k. 2018-10331

Nr. [K-205](#), 2018-12-06, paskelbta TAR 2018-12-10, i. k. 2018-20129

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

6 programos 3 priedo 2 lentelės pakeitimas pagal K-101

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

7 programos 3 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

7 programos 1 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

08 programos 2 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-135](#), 2018-06-21, paskelbta TAR 2018-06-25, i. k. 2018-10331

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

09 programos 3 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-205](#), 2018-12-06, paskelbta TAR 2018-12-10, i. k. 2018-20129

9 programos 1 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-205](#), 2018-12-06, paskelbta TAR 2018-12-10, i. k. 2018-20129

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

10 programa 1 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Nr. [K-135](#), 2018-06-21, paskelbta TAR 2018-06-25, i. k. 2018-10331

Nr. [K-205](#), 2018-12-06, paskelbta TAR 2018-12-10, i. k. 2018-20129

10 programa 3 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Nr. [K-135](#), 2018-06-21, paskelbta TAR 2018-06-25, i. k. 2018-10331

Nr. [K-205](#), 2018-12-06, paskelbta TAR 2018-12-10, i. k. 2018-20129

Pakeitimai:

1.

Alytaus rajono savivaldybės taryba, Sprendimas

Nr. [K-101](#), 2018-05-10, paskelbta TAR 2018-05-16, i. k. 2018-07826

Dėl Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2018 m. vasario 6 d. sprendimo Nr. K-2 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės 2018–2020 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ pakeitimo

2.

Alytaus rajono savivaldybės taryba, Sprendimas

Nr. [K-135](#), 2018-06-21, paskelbta TAR 2018-06-25, i. k. 2018-10331

Dėl Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2018 m. vasario 6 d. sprendimo Nr. K-2 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės 2018–2020 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ pakeitimo

3.

Alytaus rajono savivaldybės taryba, Sprendimas

Nr. [K-205](#), 2018-12-06, paskelbta TAR 2018-12-10, i. k. 2018-20129

Dėl Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2018 m. vasario 6 d. sprendimo Nr. K-2 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės 2018–2020 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ pakeitimo

4.

Alytaus rajono savivaldybės taryba, Sprendimas

Nr. [K-245](#), 2018-12-27, paskelbta TAR 2018-12-31, i. k. 2018-22113

Dėl Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2018 m. vasario 6 d. sprendimo Nr. K-2 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės 2018–2020 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ pakeitimo

